

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
V L A D A**

PRIJEDLOG

ZAKON

O TURIZMU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, juni 2017. godine

Na osnovu člana III.2 tačka g) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije BiH donosi:

ZAKON

O TURIZMU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuje se planiranje i razvoj turizma na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije BiH), finansiranje turizma i podsticajne mjere, uslovi i način obavljanja turističke djelatnosti i turistički subjekti, turističke agencije, turistički vodič, turistički pratilac, turistički animator, usluge u turizmu, promocija i unapređenje turizma, turističke organizacije za promociju turizma, registar turizma, inspekcijski nadzor i druga pitanja od značaja za razvoj i unapređenje turizma.

Član 2.

(Osnovni pojmovi)

- (1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:
- a) **Turizam** je skup odnosa i pojava koje proizilaze iz putovanja i boravka posjetilaca na nekoj lokaciji ili mjestu ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište ni obavljanje poslovne djelatnosti;
 - b) **Turistička djelatnost** u smislu ovog zakona je pružanje usluga turističkih agencija, usluga turističkih profesija (turistički vodič, turistički pratilac i turistički animator) i pružanje drugih usluga u skladu s ovim zakonom;
 - c) **Turistička agencija** je pravno lice, obrtnik ili njihova organizacijska jedinica koji pružaju usluge organiziranja putovanja ili posredovanja usluga vezanih uz putovanje i boravak turista, direktno ili putem interneta;
 - d) **Putnik** je lice koje pribavlja turističku uslugu, osoba za čiji račun i/ili u čije ime se pribavlja turistička usluga ili bilo koja osoba na koju se prenese pravo korištenja turističke usluge;
 - e) **Paket aranžman** je unaprijed utvrđena kombinacija od najmanje dvije pojedinačne usluge koje se sastoje od prijevoza, smještaja ili drugih turističkih i ugostiteljskih usluga koje čine cjelinu i pružaju se u vremenu dužem od 24 sata ili

uključuju barem jedno noćenje, te se prodaju po ukupnoj unaprijed utvrđenoj (paušalnoj) cijeni;

f) **Izlet** je unaprijed utvrđena kombinacija od najmanje dvije pojedinačne usluge koje se sastoje od prijevoza ili drugih turističkih i ugostiteljskih usluga, a traju manje od 24 sata i ne uključuje noćenje niti smještaj;

g) **Turistička cjelina (lokalitet)** je područje, prostor ili objekt na kojem se nalaze ili koji sadržava prirodne, kulturne, historijske i druge vrijednosti na kojem uslugu turističkog vođenja može pružati samo ovlašteni turistički vodič;

h) **Turistička destinacija** je mjesto koje u sebi sadrži više atrakcija koje se na tržištu mogu ponuditi kao turistički proizvod;

i) **Turista** je fizičko lice koje najmanje 24 sata boravi van svog mjesta prebivališta, radi zadovoljavanja kulturnih, društvenih, socijalnih, istorijskih i drugih potreba, relaksacije i odmora, a bez svrhe sticanja dobiti;

j) **Mjesto za odmor (resort)** je dio turističkog prostora, turističkog mjesta ili naseljenog mjesta koje predstavlja integrisanu i funkcionalnu cjelinu objekata i drugih sadržaja za smještaj i boravak turista bez stalnih stanovnika, sa izgrađenim objektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture;

k) **Prateća djelatnost** u turizmu su djelatnost saobraćaja, trgovine, ugostiteljska djelatnost, poljoprivredna djelatnost, zanatstvo i komunalne djelatnosti;

l) **Registar turizma** je javna, elektronska, centralna baza podataka o registrovanim i/ili evidentiranim subjektima koji obavljaju poslove iz oblasti turizma a koji su registrovani ili evidentirani u skladu sa propisima, kao i o drugim podacima koji se registruju ili evidentiraju u skladu sa ovim zakonom;

m) **Djelatnost turističke agencije** je organizovanje, ponuda, prodaja i realizovanje turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turizmu;

n) **Turistička grupa** je organizovana grupa od najmanje 10 turista kojoj turistička agencija, organizator putovanja, po unaprijed utvrđenom programu pruža turističku uslugu;

o) **Turistička infrastruktura** su objekti za odmor i predah, informisanje, snabdijevanje, rekreaciju, edukaciju i zabavu turista, i to: skijališta, kupališta i plaže, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvatanje turista i posjetilaca, odmorišta pored puteva, objekti nautičkog turizma, tereni za golf, tenis tereni, otvoreni i zatvoreni objekti sportske rekreacije, male vještačke akumulacije sa kupalištem, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, staze zdravlja, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke staze, pješačke staze, staze za motorne sanke i slično), uređene obale rijeka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih rjetkosti, objekti za predah i kraće zadržavanje turista, objekti za avanturističke aktivnosti i drugo;

p) **Turistička suprastruktura** su ugostiteljski objekti kao i galerije, izložbeni, kongresni i zabavni objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu cjelinu;

r) **Turistički vodič** je fizičko lice koje pruža usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja prirodnih, kulturno-istorijskih i drugih znamenitosti;

s) **Turistički pratilac** je fizičko lice koje prati turističku grupu i obavlja sve potrebne poslove od početka putovanja do turističke destinacije ili odredišta i nazad;

t) **Predstavnik na turističkoj destinaciji** je fizičko lice, koje na osnovu zaključenog ugovora sa organizatorom turističkog putovanja pruža turistima obavještenja i uputstva u vezi sa realizacijom programa putovanja na licu mjesta i obavlja druge aktivnosti radi zaštite interesa turista;

u) **Turistički animator** je fizičko lice koje planira i ostvaruje zabavne, kulturne, sportsko rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vrijeme turista;

v) **Turističko mjesto** je organizaciona i funkcionalna cjelina sa formiranom turističkom ponudom, prirodnim vrijednostima, kulturnim dobrima i drugim znamenitostima značajnim za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturu, kao i objektima i drugim sadržajima za smještaj i boravak turista na određenom prostoru općine ili više turističkih mjesta na području jedne općine kao administrativne cjeline, te na prostoru koje administrativno obuhvata više općina;

z) **Turistički prostor** je prostor koji zbog svojih karakteristika, vrijednosti i prioritetne turističke namjene zahtijeva poseban režim organizacije, uređenja, korištenja i zaštite ili se na njemu predviđa izgradnja objekata od općeg interesa;

aa) **Turističko putovanje** je kombinacija dvije ili više turističkih usluga (prevoz, smještaj i druge turističke usluge), koje je utvrdio ili pripremio organizator putovanja samostalno ili po zahtjevu putnika, u trajanju dužem od 24 sata ili u kraćem trajanju ako uključuje jedno noćenje, kao i višednevni boravak koji uključuje samo uslugu smještaja u određenim terminima ili vremenskom trajanju koje se nudi na prodaju i prodaje po jedinstvenoj cijeni;

bb) **Turistička organizacija** je pravno lice osnovano od strane Federacije BiH, kantona, grada ili općine, upisano u sudski registar koje obavlja djelatnost promocije i unapređivanja turizma;

cc) **Turistička signalizacija** su odgovarajući simboli i znaci, kao i simboli i znaci turističke saobraćajne signalizacije, kojim se obilježava turistička atrakcija i sadržaj turističke ponude;

dd) **Poticajne mjere u turizmu (subvencije)** predstavljaju finansijske i druge vrste poticaja iz budžeta Federacije BiH turističkim subjektima radi realizacije programskih i projektnih zadataka u cilju unapređenja turizma kao i smanjenja troškova njihovog poslovanja.

Član 3.
(Načela u turizmu)

- (1) Uređenje odnosa u oblasti turizma zasniva se na sljedećim načelima:
- a) sveobuhvatnog razvoja turizma i pratećih djelatnosti na teritoriji Federacije BiH, kao bitnih faktora ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom i drugim propisima obezbjeđuje provođenje donijetih planova i programa;
 - b) održivog razvoja turizma kao usklađenog sistema srodnih i povezanih aktivnosti koje se zasnivaju na ekonomskom razvoju, očuvanju prirodnih i kulturnih dobara i razvoju lokalnih zajednica;
 - c) usaglašavanju nivoa usluga u cilju obezbjeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu;
 - d) zaštite korisnika turističke usluge i turističkih profesija;
 - e) obezbjeđivanja javne, jedinstvene elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma;
 - f) na načelima sadržanim u Etičkom kodeksu u turizmu Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija;
 - g) planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa strateškim dokumentima.

II. PLANIRANJE I RAZVOJ TURIZMA

Član 4.
(Oblici planiranja razvoja turizma)

- (1) Planiranje i razvoj turizma obuhvata: sveobuhvatno i jedinstveno planiranje razvoja turizma i pratećih djelatnosti (u daljem tekstu: integralno planiranje), proglašenje i održivo korištenje turističkog prostora, zatim prostore od posebnog značaja za razvoj turizma i kategorizaciju turističkog mjesta.
- (2) Integralno planiranje iz stava (1) ovog člana odvija se u saradnji sa nadležnim organima kantona i jedinica lokalne samouprave.

Član 5.
(Vrste planskih dokumenata)

- (1) Planska dokumenta su:
- a) Strategija razvoja turizma;
 - b) Plan promocije turizma;
 - c) Master plan;
 - d) Marketing plan;
 - e) Program razvoja turističkih proizvoda;

- (2) Planska dokumenta iz stava (1), tač. b) do e) moraju biti usaglašeni sa strategijom razvoja turizma i sa planskim dokumentima Federacije BiH.

Član 6.

(Realizacija strategije razvoja turizma)

- (1) Strategija razvoja turizma se realizuje putem plana promocije turizma, master plana, marketing plana, programa razvoja turističkih proizvoda, kao i prostornih i urbanističkih planova izrađenih i donijetih u skladu sa zakonom.
- (2) Planska dokumenta iz stava (1) ovog člana mogu se donijeti na nivou kantona i jedinice lokalne samouprave.

Član 7.

(Sadržina i način izrade planskih dokumenata)

- (1) Planska dokumenta iz člana 5. ovog zakona sadrže tekstualni dio i grafički prikaz koji predstavlja cjelinu planskih rješenja i izrađuju se u analognom i digitalnom obliku.
- (2) Federalni ministar okoliša i turizma (u daljnjem tekstu: Ministar) propisuje sadržinu i način izrade planskih dokumenata kao i studije opravdanosti za proglašenje turističkog prostora.

Član 8.

(Strategija razvoja turizma Federacije BiH)

- (1) Strategija razvoja turizma Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Strategija), donosi se za teritoriju Federacije BiH.
- (2) Strategijom se određuju srednjoročni ciljevi planiranja i razvoja turizma u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem.
- (3) Strategija sadrži naročito: analizu postojećeg stanja i dosadašnjeg stepena razvoja turizma, uporednu analizu turizma konkurentskih zemalja, prednosti i nedostatke turizma Federacije BiH, ciljeve razvoja turizma, viziju razvoja turizma, izbor prioriternih turističkih proizvoda, prostornu definiciju turističkih destinacija s ciljem boljeg iskorištavanja i valorizacije prostora, analizu uticaja na kulturno naslijeđe i prirodna dobra, prijedlog politike razvoja turizma, prijedlog investicija, plan konkurentnosti, akcioni plan i drugo.
- (4) Strategiju donosi Vlade Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministarstva okoliša i turizma (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (5) Strategija se donosi za period od najmanje pet godina.
- (6) U slučaju značajnijih promjena ekonomskih, socijalnih, ekoloških i drugih parametara za izradu Strategije, Vlada Federacije BiH će izvršiti reviziju strategije na način i u postupku koji je predviđen za njeno donošenje.

Član 9.
(Plan promocije turizma Federacije BiH)

- (1) Plan promocije turizma Federacije BiH donosi se za period od pet godina a donosi ga Vlada Federacije BiH (u daljem tekstu: Vlada) na prijedlog Ministarstva.
- (2) Turistička organizacija Federacije BiH podnosi Prijedlog plana promocije Ministarstvu.
- (3) Plan promocije sadrži istraživanje tržišta, identifikaciju ciljnih grupa na tržištu, pozicioniranje marketinškog programa i druge bitne elemente za planiranje promocije turizma koji se definiraju projektnim zadatkom.

Član 10.
(Marketing plan)

- (1) U skladu sa Planom promocije turističke organizacije donose godišnji marketing plan kojim definišu svoje promotivne aktivnosti u turizmu.

Član 11.
(Master plan)

- (1) Master plan se donosi za prioritetnu turističku destinaciju.
- (2) Master plan je cjelovit, istraživački i sveobuhvatni planski dokument kojim se na osnovu Strategije utvrđuju ciljevi, programi i planovi razvoja turizma, koncept razvoja prostora u pogledu razmještaja objekata turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, investicije u turizmu, planovi marketinga i konkurentnosti kao i mjere za njihovo provođenje, za određeni prostor od značaja za razvoj turizma.
- (3) Master plan naročito sadrži: tehničku ocjenu posmatranog područja, zemljišnih osnova i ukupnu procjenu kapaciteta turističke lokacije u okviru turističke destinacije; koncept razvoja u pogledu razmještaja i moguće lokacije objekata, kao i procjenu potencijala potrebnih kapaciteta; fizički master plan sa osnovnim elementima mogućeg razmještaja objekata turističke infrastrukture, turističke suprastrukture i saobraćajne mreže; poslovni master plan sa ekonomskom evaluacijom turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, saobraćajne mreže i komunalne infrastrukture, kao i procjenom ekonomske opravdanosti pojedinačnih i ukupnih investicija.
- (4) Master plan donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Član 12.
(Program razvoja turističkog proizvoda)

- (1) Program razvoja turističkog proizvoda je planski dokument kojim se bliže određuje razvoj prioritetnih turističkih proizvoda utvrđenih Strategijom i to: gradski odmori, kružna putovanja, poslovni turizam, zdravstveni turizam, vjerski turizam, planinski i jezerski turizam, nautički turizam, manifestacije, kongresi i drugi događaji, ruralni turizam i specijalni interesi i ostali oblici turizma.

- (2) Program razvoja turističkog proizvoda donosi Ministarstvo na prijedlog Turističke organizacije Federacije BiH i kantona.

Član 13.

(Turistički prostor)

- (1) Vlada Federacije BiH donosi odluku o proglašenju turističkog prostora od značaja za Federaciju BiH.
- (2) Odluka iz stava (1) ovog člana donosi se na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje kantona i jedinica lokalne samouprave.
- (3) Prijedlog Ministarstva iz stava (2) sadrži:
 - a) podatke o turističkim resursima i turističkim atrakcijama turističkog prostora,
 - b) stanju zaštite životne sredine, prirodnih i kulturnih dobara,
 - c) pregled postojeće planske i razvojne dokumentacije od značaja za razvoj turizma,
 - d) analizu postojećeg stanja u turizmu,
 - e) podatke o infrastrukturnom potencijalu turističkog područja,
 - f) izvještaj o izvršenom javnom uvidu,
 - g) kao i druge podatke u skladu sa odredbom člana 9. stav (3) ovog zakona.
- (4) Na dijelu područja turističkog prostora koje istovremeno predstavlja područje zaštićenog prirodnog ili nepokretnog kulturnog dobra i drugog zaštićenog područja primjenjuju se režimi zaštite i unutrašnji red u skladu sa propisima kojima se uređuje očuvanje i korištenje tih dobara.
- (5) Za pojedina geografska područja, a u svrhu ostvarivanja zajedničkih ciljeva u turizmu, mogu se osnovati turistički klasteri od strane povezanih organizacija iz srodnih ili različitih djelatnosti sa ciljem jačanja učesnika klastera i razvoja tog geografskog područja.

Član 14.

(Javni uvid)

- (1) Prijedlog iz člana 13. stav (3) ovog zakona objavljuje se u najmanje dva dnevna lista koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Federacije BiH.
- (2) Javni uvid traje 15 dana od dana objavljivanja u dnevnim listovima.
- (3) Ministarstvo sastavlja izvještaj sa podacima o izvršenom javnom uvidu, primjedbama i stavovima po svakoj primjedbi koji je sastavni dio prijedloga iz člana 13. stav (3) ovog zakona.

Član 15.

(Sadržaj odluke o proglašenju turističkog prostora)

- (1) Odluka o proglašenju turističkog prostora sadrži:

- a) naziv i opis turističkog prostora,
- b) površinu i grafički prikaz granica,
- c) ciljeve proglašenja turističkog prostora,
- d) ključne turističke atrakcije,
- e) podatke o vlasništvu i popis katastarskih parcela,
- f) obaveze u pogledu razvoja turizma,
- g) naziv i sjedište subjekta kojem se povjerava upravljanje turističkim prostorom (u daljnjem tekstu: upravljač turističkog prostora),
- h) i druge oblike korištenja prostora.

Član 16.

(Poslovi upravljača turističkog prostora)

- (1) Upravljač turističkog prostora donosi programe i druga akta kojima se reguliše bliži okvir režima, razvoja i korištenja, kao i mjere zaštite turističkog prostora.
- (2) Upravljač turističkog prostora:
 - a) obezbjeđuje uslove za uređivanje, korištenje, unapređenje i zaštitu građevinskog zemljišta;
 - b) koordinira aktivnosti pravnih i fizičkih lica koji obavljaju poslove u oblasti turizma i pratećih djelatnosti;
 - c) koordinira razvoj projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture na principima održivog razvoja;
 - d) stara se o namjenskoj upotrebi imovine radi kvalitetne valorizacije resursa;
 - e) upravlja građevinskim zemljištem i stara se o nepokretnostima koje su mu date na korištenje;
 - f) stara se o mjestu postavljanja i načinu isticanja turističke signalizacije;
 - g) donosi programe i akta koji se odnose na vršenje poslova upravljanja;
 - h) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o proglašenju turističkog prostora.

Član 17.

(Kriteriji za izbor upravljača turističkog prostora)

- (1) Upravljač turističkog prostora je pravno lice osnovano za obavljanje djelatnosti u oblasti turizma.
- (2) Upravljanje turističkim prostorom se povjerava upravljaču nakon provedenog postupka javnog poziva.
- (3) Postupak i način izbora, te kriterije za izbor upravljača propisuje Ministar posebnim pravilnikom.

Član 18.

(Nosioci prava korištenja na nepokretnosti u vlasništvu Federacije BiH)

- (1) Vlada na prijedlog Ministarstva donosi odluku o davanju nepokretnosti u vlasništvu Federacije BiH u zakup.
- (2) Dokumentacija za davanje u zakup nepokretnosti iz stava 1. ovog člana sadrži:
 - a) vrstu nepokretnosti sa površinom koja se daje u zakup,
 - b) vrstu objekta turističke infrastrukture i turističke suprastrukture koji se privode namjeni u skladu sa planskim dokumentom kojim se uređuje planiranje i izgradnja i urbanistički planovi),
 - c) uslove i vrijeme zakupa nepokretnosti,
 - d) kao i obaveze u pogledu očuvanja razvoja i održivog korištenja turističkog prostora.

Član 19.

(Obaveze korisnika nepokretnosti)

- (1) Pravno lice ili obrtnik za korištenje nepokretnosti na osnovu zakupa iz člana 18. ovog zakona plaća i naknadu za:
 - a) korištenje posebno uređenih terena sa posebnim namjenama, kao što su: parkirališta, prostori za rekreaciju, sport, reklamni prostori, prostori za postavljanje zabavnih objekata;
 - b) postavljanje privremenih objekata za obavljanje turističke ili trgovinske djelatnosti;
 - c) ulazak u turistički prostor.
- (2) Sredstva ostvarena od naknade iz stava (1) ovog člana ulaze u prihod budžeta Federacije BiH.

Član 20.

(Mjesto za odmor)

- (1) Mjesto za odmor u okviru turističkog prostora organizuje se i razvija u skladu sa Master planom, prostornim i urbanističkim planom.
- (2) Objekti turističke infrastrukture i turističke suprastrukture u mjestu za odmor koje se nalazi u turističkom prostoru smatraju se objektima od javnog interesa.

Član 21.
(Poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma)

- (1) Poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma su:
- a) izrada projekata o nepokretnostima za turističke namjene;
 - b) istraživanje, razvoj i izrada elaborata o održivom korištenju i upravljanju turističkim prostorom;
 - c) izrada studije izvodljivosti i koncepta razvoja turističke lokacije, odnosno prostorno-tehnološke cjeline od značaja za turistički razvoj;
 - d) upravljanje projektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture od značaja za razvoj turizma;
 - e) upravljanje mjestom za odmor kao cjelovitim resursom uz obezbjeđenje zajedničke promocije i prodaje turističkog proizvoda mjesta za odmor, uređenje prostora, zaštite životne sredine, postavljanje turističke signalizacije;
 - f) finansiranje i realizacija projekata izgradnje i uređenja građevinskog zemljišta i projekata izgradnje turističke infrastrukture u cilju realizacije turističkih projekata;
 - g) finansiranje projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture i upravljanje objektima turističke suprastrukture.

Član 22.
(Povjeravanje poslova od posebnog značaja za razvoj turizma)

- (1) Poslovi iz člana 21. ovog zakona mogu se povjeriti na obavljanje pravnim licima odlukom Vlade, po provedenom postupku nakon objavljenog javnog poziva.

Član 23.
(Kategorizacija turističkog mjesta)

- (1) Kategorizacija turističkog mjesta vrši se na osnovu obima turističkog prometa, stepena izgrađenosti turističke, komunalne i saobraćajne infrastrukture i turističke suprastrukture.
- (2) Ministar propisuje uslove za određivanje kategorije turističkog mjesta, način određivanja i promjene kategorije, kao i vrstu podataka o turističkim mjestima koji se evidentiraju u Registru turizma.

Član 24.
(Komisija za kategorizaciju turističkog mjesta)

- (1) Zahtjev za kategorizaciju turističkog mjesta podnosi se Ministarstvu od strane kantona, grada i jedinice lokalne samouprave.
- (2) Ispunjenost propisanih uslova za razvrstavanje turističkog mjesta u kategoriju provjerava Komisija za kategorizaciju turističkih mjesta, koju obrazuje Ministar (u daljnjem tekstu: Komisija).
- (3) Komisija sačinjava zapisnik o svom radu i dostavlja ga Ministru sa prijedlogom za razvrstavanje turističkog mjesta u odgovarajuću kategoriju.

- (4) Razvrstavanje turističkog mjesta u kategoriju vrši se rješenjem koje donosi Ministar.
- (5) Rješenje iz stava (4) ovog člana konačno je, a protiv istog se može pokrenuti upravni spor.

III. FINANSIRANJE TURIZMA I PODSTICAJNE MJERE

Član 25.

(Podsticajne mjere za razvoj turizma)

- (1) U cilju usmjeravanja i podsticanja razvoja turizma u budžetu Federacije BiH mogu se planirati sredstva za:
 - a) učešće u finansiranju izrade Strategije, Plana promocije turizma Federacije BiH, master plana, marketing plana, programa razvoja turističkog proizvoda, studija izvodljivosti turističkih projekata, urbanističkih i prostornih planova, planova turističkih mjesta i mjesta za odmor,
 - b) učešće u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija kao i učešće na turističkim manifestacijama u zemlji i inostranstvu,
 - c) podsticanje izgradnje turističke infrastrukture i turističke suprastrukture,
 - d) unapređenje postojeće turističke ponude,
 - e) podsticanje domaćeg i receptivnog turizma,
 - f) finansiranje projekata iz oblasti turizma ili drugih oblasti srodnih turizmu, kao što su ugostiteljstvo, uslužne djelatnosti, kulturne, sportske i ostale slične povezane djelatnosti koje se mogu turistički valorizovati.
- (2) Pravo korištenja sredstava iz stava (1) ovog člana imaju pravna lica i obrtnici koji su registrovani za obavljanje djelatnosti turizma i sa turizmom neposredno povezanih djelatnosti sa sjedištem u Federaciji BiH.
- (3) Ministar donosi odluku o određivanju iznosa namjenskih sredstava i zaključuje ugovor o finansiranju projekta iz oblasti turizma.
- (4) Ugovor o finansiranju projekta iz oblasti turizma sadrži podatke o dodijeljenom finansijskom iznosu, precizno utvrđenu svrhu trošenja budžetskih sredstava, visinu učešća korisnika sredstava u finansiranju projekta iz sopstvenih ili drugih izvora, dinamiku prenosa budžetskih sredstava, obavezu redovnog izvještavanja Ministarstva o namjenskom utrošku sredstava, način kontrole utroška dodijeljenih sredstava, te ostala međusobna prava i obaveze ugovornih strana.

- (5) Primjerak rješenja i ugovora iz stava (3) ovog člana dostavlja se Federalnoj upravi za inspeksijske poslove – Tržišni inspektorat radi obavljanja nadzora i provjere namjenskog korištenja dodijeljenih sredstava.
- (6) Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donosi Odluku o programu utroška sredstava sa kriterijima raspodjele u oblasti turizma.

Član 26.
(Obaveze korisnika podsticaja)

- (1) Korisnik sredstava podsticaja obavezan je da namjenski utroši dodijeljena sredstva.
- (2) Korisnik sredstava podsticaja obavezan je da Ministarstvu blagovremeno dostavi izvještaj o utrošku finansijskih sredstava sa potrebnim dokazima.
- (3) Korisnik sredstava podsticaja dužan je da bez odgađanja obavijesti Ministarstvo o svim mogućim odstupanjima od projekta i planiranih ulaganja, nastanku okolnosti koja sprečava ili odugovlači realizaciju projekta, statusnim ili drugim organizacionim promjenama koje mogu uticati na realizaciju projekta i drugim pitanjima regulisanim ugovorom o finansiranju projekta.
- (4) Korisnici budžetskih sredstava koji nisu dostavili izvještaje o utrošku sredstava ili su dostavili nezadovoljavajući izvještaj o utrošku sredstava za finansiranje projekata iz oblasti turizma, obavezni su da izvrše vraćanje nenamjenski utrošenih sredstava u korist budžeta Federacije BiH, te nemaju pravo na apliciranje i korišćenje finansijskih sredstava propisanih ovim zakonom u periodu od naredne dvije godine.
- (5) Vlada na prijedlog Ministarstva, Uredbom propisuje uslove i kriterijume za dodjelu sredstava, kao i postupak i način dodjele i korišćenja sredstava, odnosno način kontrole utroška sredstava i povrata nenamjenski utrošenih sredstava.

IV. TURISTIČKA DJELATNOST I SUBJEKTI U TURIZMU

Član 27.
(Usluge turističke djelatnosti)

- (1) Usluge turističke djelatnosti su:
 - a) pružanje usluga turističke agencije,
 - b) pružanje usluga turističkih profesija (turističkog vodiča, pratioca, animatora, zastupnika),
 - c) pružanje usluga u nautičkom, seoskom, zdravstvenom, kongresnom, vjerskom, omladinskom, sportskom, lovnom, ribolovnom, planinskom i drugim oblicima turizma,
 - d) pružanje usluga na skijaškom terenu, usluga splavarenja i rafting, kao i pružanje ostalih turističkih usluga.

- (2) Usluge iz stava (1) ovog člana obavljaju se u skladu sa ovim zakonom, kao i u skladu sa dobrim poslovnim običajima i uzansama.

Član 28.

(Subjekti koji mogu obavljati usluge turističke djelatnosti)

- (1) Turističku djelatnost obavljaju pravna lica i obrtnici koja su upisana u odgovarajuće registre za vršenje te djelatnosti (u daljnjem tekstu turistički subjekti), koji ispunjavaju uslove za pružanje turističkih usluga propisane ovim zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga zakona.
- (2) Pod uslovima propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovoga zakona pojedine vrste turističkih usluga mogu pružati i:
- a) fizička lica koja za pružanje tih usluga nisu registrovana kao obrtnici,
 - b) subjekti/javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima prirode,
 - c) specijalne bolnice i lječilišta u zdravstvenom turizmu,
 - d) ustanove u kulturi,
 - e) udruženja, škole i druge odgojno-obrazovne i nastavne ustanove,
 - f) vjerske organizacije.
- (3) Turistički subjekti iz stavova (1) i (2) ovog člana, pri pružanju usluga u turizmu dužni su da:
- a) posluju u skladu sa odredbama ovog zakona i dobrih poslovnih običaja,
 - b) na ulazu u poslovni prostor vidno istaknu firmu i radno vrijeme kao i da se pridržavaju utvrđenog radnog vremena u poslovanju,
 - c) na zahtjev korisnika usluga izjasne se da li nastupaju u svojstvu organizatora putovanja ili posrednika i koliki obim ovlaštenja imaju pri zastupanju drugih turističkih agencija,
 - d) da objave uslove, sadržaj i cijenu svake pojedine usluge i pridržavaju se tih uslova, sadržaja i cijena,
 - e) u okviru turističkog objekta utvrde i naplate istu cijenu za pruženu uslugu domaćim i stranim korisnicima turističkih usluga,
 - f) za svaku izvršenu uslugu, korisniku izdaju račun, kartu ili potvrdu s brojem kojom se potvrđuje prijem uplate i čuvaju kopije tih dokumenata u skladu sa propisima iz oblasti računovodstva i revizije,
 - g) u prostorijama gdje se prodaju usluge, vode knjigu utisaka (žalbe), te prigovor korisnika turističke usluge dostave nadležnom inspektor u roku od pet dana od dana podnošenja prigovora,
 - h) vode poslovne knjige u skladu sa važećim propisima.
- (4) Ministar će Pravilnikom propisati sadržaj i oblik Knjige žalbe turističkih subjekata.

Član 29.
(Uslovi za obavljanje turističke djelatnosti)

- (1) Turistički subjekt za obavljanje turističke djelatnosti obezbjeđuje poslovni prostor, uređaje i opremu i ispunjava uslove u pogledu zaposlenih lica.
- (2) Turistički subjekt je dužan da uz zahtjev za izdavanje rješenja za obavljanje turističke djelatnosti priloži ovjerenu pisanu izjavu da su ispunjeni propisani uslovi u pogledu prostora, uređaja, opreme i zaposlenih lica.
- (3) Prostor iz stava (2) ovog člana treba da je smješten u posebnoj građevinskoj cjelini osim ako se takav prostor nalazi u okviru tržnog centra, sajamskog prostora, u sastavu autobuskih ili željezničkih stanica, terminala aerodroma ili u holu hotela.
- (4) Ministar Pravilnikom propisuje minimalne tehničke uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme za obavljanje turističke djelatnosti, kao i uslove u pogledu zaposlenih.

Član 30.
(Odgovornost turističkog subjekta)

- (1) Turistički subjekt odgovara za štetu prouzrokovanu trećim licima koja je izazvana davanjem netačne izjave o ispunjavanju uslova iz člana 29. stav (2) ovog zakona u skladu s posebnim propisima.

Član 31.
(Period obavljanja turističke djelatnosti)

- (1) Turistički subjekt u pravilu posluje u toku cijele godine.
- (2) Turistički subjekt određene poslove iz svoje djelatnosti može obavljati sezonski i povremeno za vrijeme trajanja određenih manifestacija.

V. TURISTIČKE AGENCIJE

Član 32.
(Djelatnost turističke agencije)

- (1) Turistička agencija obavlja djelatnost organizovanja, ponude, prodaje i realizovanja turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu, u skladu sa ovim zakonom, propisima donijetim na osnovu ovog zakona te drugim propisima kojima se regulišu prava i obaveze iz ove djelatnosti.
- (2) Djelatnost iz stava (1) ovog člana obavlja se direktno ili putem interneta.
- (3) Turistička agencija obavlja djelatnost u poslovnom prostoru koji ispunjava uslove u pogledu opremljenosti.
- (4) Izuzetno od stava (3) ovog člana, turistička agencija koja djelatnost obavlja kao obrtnik direktno putem interneta, djelatnost može obavljati i u stambenom prostoru u kojem obrtnik ima prijavljeno prebivalište.

Član 33.
(Poslovi koje obavlja turističkih agencija)

- (1) Turistička agencija obavlja slijedeće poslove:
- a) organizacije, prodaje i realiziranja turističkih putovanja u zemlji i u inostranstvu;
 - b) organizacije, prodaje i realiziranja putovanja učenika i studenata u inostranstvo radi učenja stranog jezika ili stručnog usavršavanja sa mogućnošću obavljanja privremenih i povremenih poslova;
 - c) posredovanja u organizaciji turističkih putovanja;
 - d) prihvata i prevoza putnika (transfer);
 - e) organizovanja izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa i slično, kao i posredovanja u organizovanju skupova, sajmova, manifestacija i sportskih priredbi;
 - f) pružanja, odnosno, posredovanja u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratilaca i turističkih animatora;
 - g) pribavljanja putnih isprava, rezervacije i prodaje putnih karata u ime i za račun domaćih i stranih prijevoznika;
 - h) rezervacije i prodaje turističkih, ugostiteljskih i drugih usluga vezanih za putovanje i boravak putnika;
 - i) posredovanja u pružanju usluga smještaja i ishrane u objektima domaće radinosti i seoskog turizma;
 - j) posredovanja u prodaji ostalih turističkih usluga;
 - k) posredovanja u iznajmljivanju vozila turistima i putnicima;
 - l) rezervacije i prodaje karata za sportske, kulturne i druge priredbe i manifestacije, zastupanja u osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje, prodaje turističkih publikacija;
 - m) zamjene strane valute (mjenjački poslovi);
 - n) druge poslove uobičajene u turističkom prometu (posredovanja u iznajmljivanju vozila rent-a-car, letjelica, plovnih objekata, čuvanje i održavanje plovnih objekata);
 - o) pružanje turističkih informacija i objavljivanje promotivnih materijala.
- (2) Turistička agencija smije pružati samo one usluge za koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom i propisom donesenim na osnovu ovog zakona.
- (3) Turističke agencije se mogu udruživati u sektorska udruženja koja se osnivaju radi unapređenja, usklađivanja i zastupanja zajedničkih interesa.

Član 34.
(Obaveze turističke agencije)

- (1) Turistička agencija je obavezna da:
- a) na ulazu u sjedište vidno istakne poslovno ime odnosno firmu koja kao bližu oznaku djelatnosti obavezno sadrži i riječi "turistička agencija" a na ulazu u poslovnice istakne poslovno ime, sjedište i naziv ili oznaku poslovnice,

- b) izuzetno od tačke (a) ovog stava, poslovno ime, odnosno firma agencije kao bližu oznaku djelatnosti može sadržavati i riječi "putnička agencija",
- c) osim naziva iz tačaka (a) i (b) ovog stava, firma agencije može sadržavati i uobičajene nazive u turističkom poslovanju kao što su: "tours", "travel" i slično;
- d) na ulazu u sjedište, poslovnu jedinicu, odnosno izdvojeni poseban prostor istakne radno vrijeme i da se u svom poslovanju pridržava istaknutog radnog vremena;
- e) u svakom poslovnom prostoru, odnosno mjestu poslovanja u kojem obavlja djelatnost turističke agencije drži rješenje o registraciji;
- f) svaku promjenu registrovanog podatka o sjedištu i prostoru van poslovnog sjedišta prijavi odgovarajućem registru i u Registar turizma u roku od 15 dana;
- g) nudi i prodaje programe putovanja koji su pripremljeni na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima kojima je povjerio izvršenje usluga iz tog programa putovanja;
- h) na zahtjev korisnika usluga da se izjasni o svojstvu u kojem obavlja posao i koja su ovlaštenja, ako zastupa druge turističke agencije;
- i) kao organizator putovanja za svakog putnika, odnosno ugovoreno turističko putovanje obezbijedi garanciju putovanja na propisan način, o čemu izdaje potvrdu;
- j) kao organizator putovanja, u slučaju da je otkazano putovanje, putnicima izvrši povrat uplaćenih sredstava;
- k) obezbijedi smještaj putnika za vrijeme trajanja ugovorenog putovanja;
- l) obezbijedi povratak putnika na odredište;
- m) se stara da putnici ne budu neopravdano zadržani na putovanju duže nego što je predviđeno programom putovanja;
- n) angažuje tokom cijelog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu po prijevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prijevoza;
- o) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke n) ovog stava;
- p) za pružanje usluge turističkog vodiča ili turističkog pratioca angažuje lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom;
- r) da za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom;
- s) objavi uslove, sadržaj i cijenu svake pojedinačne usluge (viziranje, rezervacije, izleti i ostalo) koju pruža i pridržava se tih uslova, sadržaja i cijena;
- t) izda potvrdu o putovanju, račun, kartu ili drugi dokument sa brojem kojim se potvrđuje prijem uplate;
- u) evidentira na propisan način ugovore zaključene sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja, ugovore o posredovanju, druge ugovore u vezi sa obavljanjem turističke delatnosti i drugu prateću dokumentaciju;
- v) vodi evidenciju prodatih turističkih putovanja na propisan način;
- z) u svim reklamnim i promotivnim materijalima kao i svim poslovnim dokumentima vidljivo naznači firmu i sjedište, te identifikacijski broj, aa) u svim poslovima postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

- (2) Ugovori i dokumentacija iz stava (1) tačka u) ovog člana moraju biti na jednom od tri službena jezika i dva pisma u upotrebi u Federaciji BiH.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana ugovori i dokumentacija mogu biti na stranom jeziku, ali je turistička agencija dužna da obezbijedi njihov prevod, ovjeren od strane ovlaštenog lica.
- (4) Turistička agencija koja pruža usluge posredstvom interneta posluje u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, kao i u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronsko poslovanje.
- (5) Ministar Pravilnikom propisuje uslove za pružanje usluga elektronskog poslovanja turističke agencije.
- (6) Odredbe ovog člana i članova 32. i 33. ovog zakona u dijelu programa putovanja, njegove organizacije i realizacije, otkaza, reklamacije i evidencije i drugo odnose se i na izlete.

Član 35. **(Ispunjavanje uslova za rad turističkih agencija)**

- (1) Turistička agencija može započeti pružati usluge kada nadležnom organu jedinice lokalne samouprave uprave podnese zahtjev za izdavanje rješenja za obavljanje turističke djelatnosti i priloži ovjerenu pisanu izjavu kojom garantuje da su ispunjeni uslovi propisani ovim Zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (2) Nadležni organ jedinice lokalne samouprave donosi rješenje stava (1) ovog člana najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja potpunog zahtjeva.
- (3) Rješenje iz stava (2) ovog člana po službenoj dužnosti dostavlja se obavezno i bez odlaganja nadležnom inspekcijskom i poreznom organu.
- (4) Ispunjenost uslova iz stava (1) ovog člana provjerava nadležni inspekcijski organ u postupku redovnog inspekcijskog nadzora.
- (5) Ukoliko se u postupku redovnog inspekcijskog nadzora iz stava (4) ovog člana utvrde nedostaci u pogledu ispunjenosti uslova iz stava (1) ovog člana, određuje se rok za otklanjanje tih nedostataka.
- (6) Ukoliko nedostaci iz stava (5) ovog člana ne budu otklonjeni ni u naknadnom roku, nadležni inspekcijski organ izriče sankciju i obavještava nadležni organ jedinice lokalne samouprave o neispunjenosti uslova iz stava (1) ovog člana.
- (7) Po prijemu obavještenja iz stava (6) ovog člana nadležni organ jedinice lokalne samouprave ukida rješenje iz stava (2) ovog člana.
- (8) Protiv rješenja iz stava (7) ovog člana, turistička agencija može izjaviti žalbu nadležnom kantonalnom ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 36. **(Poslovnice turističke agencije)**

- (1) Turistička agencija može imati u svom sastavu poslovnice u kojima se obavlja registrirana djelatnost u skladu sa propisanim uslovima.
- (2) Odredbe zakona i drugih propisa koje se primjenjuju za turističke agencije, važe i za poslovnice.

- (3) Turistička agencija koja neposredno prodaje aranžmane i izletničke programe mora imati u svakoj poslovnici jednog zaposlenog voditelja poslovnice i o tome obavijestiti Ministarstvo zbog evidencije.
- (4) Voditelj poslovnice odgovoran je za rad u poslovnici u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Voditelj poslovnice treba da ima državljanstvo Bosne i Hercegovine i da ispunjava sljedeće uslove:
 - a) da je poslovno sposoban,
 - b) da ima najmanje srednju stručnu spremu,
 - c) da zna najmanje jedan svjetski jezik,
 - d) da mu nije pravosnažnom presudom ili rješenjem o prekršaju izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja poslova djelatnosti ili službe.
- (6) Strani državljanin može obavljati poslove voditelja poslovnice pod uslovom da ima radnu dozvolu i da ispunjava uslove iz stava (5) ovog člana.

Član 37.

(Sadržaj zahtjeva za izdavanje rješenja)

- (1) Zahtjev za izdavanje rješenja za obavljanje djelatnosti turističke agencije organizovane kao pravno lice sadrži:
 - a) ovjerenu pisanu izjavu,
 - b) rješenje o upisu u sudski registar,
 - c) porezni identifikacijski broj,
 - d) prijedlog vrste turističke agencije,
 - e) dokaz o pravu vlasništva poslovnog prostora ili ugovor o zakupu poslovnog prostora,
 - f) podatke o veličini i opremljenosti poslovnog prostora,
 - g) podatke o voditelju poslovnice, ako turistička agencija pruža svoje usluge neposredno korisniku usluge.
- (2) Zahtjev za izdavanje rješenja za obavljanje djelatnosti turističke agencije organizovane kao obrtnik sadrži:
 - a) ovjerenu pisanu izjavu,
 - b) prijedlog firme i sjedišta,
 - c) prijedlog vrste turističke agencije,
 - d) dokaz o pravu vlasništva poslovnog prostora ili ugovor o zakupu poslovnog prostora,
 - e) podatke o veličini i opremljenosti poslovnog prostora,
 - f) podatke o voditelju poslovnice.

Član 38.

(Sadržaj rješenja o ispunjavanju uslova za obavljanje turističke djelatnosti)

- (1) Rješenje iz člana 35. ovog zakona obavezno sadrži sljedeće:
 - a) firmu i sjedište turističke agencije,

- b) vrstu turističke agencije,
 - c) adresu poslovnice turističke agencije,
 - d) ime i prezime voditelja poslovnice.
- (2) Svaku promjenu podataka iz stava (1) ovog člana turistička agencija dužna je prijaviti nadležnom organu jedinice lokalne samouprave u roku od 15 dana od dana nastale promjene o čemu nadležni organ jedinice lokalne samouprave nakon provedenog postupka donosi rješenje.

Član 39.

(Način zaključivanja i sadržaj ugovora o realizaciji turističkog paket-aranžmana)

- (1) Turistička agencija prodaje turistički paket-aranžman kao kombinaciju dvije ili više usluga po jedinstvenoj cijeni.
- (2) Izdvojeni obračun ili naplatu pojedinih usluga istog turističkog aranžmana ne oslobađa turističku agenciju od obaveza propisanih ovim zakonom.
- (3) U pogledu načina zaključivanja i sadržaja ugovora o realizaciji turističkih paket-aranžmana, prava i obaveze turističke agencije i korisnika turističke usluge, prava korisnika turističke usluge u slučaju nerealizacije putovanja, otkaza putovanja od strane agencije i ostalih sličnih situacija koja ovaj zakon ne reguliše, primjenjuju se i odgovarajuće odredbe zakona koji reguliše oblast zaštite potrošača i obligacione odnose.

Član 40.

(Opći uslovi putovanja)

- (1) Za obavljanje poslova iz člana 33. ovog zakona koji se odnose na putovanje, turistička agencija je dužna da utvrdi opće uslove putovanja.
- (2) Općim uslovima putovanja bliže se uređuju prava i obaveze turističke agencije kao i prava i obaveze korisnika turističke usluge u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Opći uslovi putovanja sadrže:
 - a) pravo organizatora putovanja (turističke agencije) na naknadu učinjenih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbjeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vrijeme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor, pravo na naknadu učinjenih troškova kada je putnik obezbijedio odgovarajuću zamjenu ili je zamjenu našao sam organizator, kao i odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga povjeri trećim licima;
 - b) prava putnika za slučaj otkaza putovanja;
 - c) uslove za izmjenu ugovorene cijene putovanja;
 - d) informaciju o sadržaju jemstva (garanciji) za osiguranje od odgovornosti za pričinjenu štetu korisniku turističke usluge putovanja, odnosno informacije o

osiguranim slučajevima i instrumentima obezbjeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja;

e) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja.

- (4) Tekst općih uslova putovanja, program putovanja i potvrda o putovanju, mora da bude štampan slovniim znacima i brojevima koji su jednake veličine ali ne manjim od standardne veličine slova 12, a podaci iz stava (3) tačka d) ovog člana posebno uokvireni.
- (5) Na situacije i pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom primenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, zakona kojim se uređuje zaštita potrošača i zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Član 41.

(Program putovanja, prospekt ili katalog)

- (1) Za realizaciju pojedinačnog turističkog paket aranžmana ili izleta, agencija je dužna da obezbijedi Program putovanja, prospekt ili katalog (u štampanoj ili elektronskoj formi), koji obavezno uručuje putniku prije zaključivanja ugovora o aranžmanu, a koji treba sadržavati:
 - a) poslovno ime i sjedište, naziv i broj rješenja za rad organizatora turističkog putovanja;
 - b) broj licence za organizaciju turističkog putovanja;
 - c) mjesto, datum i vrijeme početka i završetka putovanja (odredište), opis plana putovanja (itinerer), opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima ako je boravak organizovan u dijelovima odnosno ukupan broj dana i noćenja u aranžmanu;
 - d) podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi;
 - e) podatke o smještajnom objektu (vrsta i naziv, lokacija i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi i sadržaje koje objekat ima) odnosno podatke o opremljenosti smještajne jedinice (soba, apartman, studio), opremljenost i nivo komfora i usluga i ostale karakteristike;
 - f) podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana turističkog putovanja;
 - g) broj, vrstu i način usluživanja obroka kao i karakteristike jela i ishrane;
 - h) ukupnu cijenu putovanja i usluge koje su obuhvaćene tom cijenom;

- i) iznos takse i naknade koje se odnose na određene usluge, a koje nisu uključene u cijenu putovanja (pristajanje, ukrcavanje, takse u pristaništima i na aerodromima, boravišne takse i slično);
 - j) način i dinamiku plaćanja putovanja;
 - k) posebne obaveze putnika koje su uslov za realizaciju putovanja (zdravstvene, carinske i granične formalnosti, administrativne i vizne, kao i dokumenta i rokovi neophodni za pribavljanje viza);
 - l) minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja.
- (2) Organizator putovanja (turistička agencija) dužan je da opće uslove putovanja i program putovanja uruči putniku neposredno ili elektronskim putem istovremeno sa izdavanjem potvrde o putovanju. Putnik svojim potpisom ili elektronskim putem, potvrđuje prijem općih uslova putovanja, programa putovanja i potvrde o putovanju.
 - (3) Na izdavanje potvrde o putovanju primenjuju se opće odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.
 - (4) Potvrda o putovanju mora da sadrži podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje, kao i podatke o licu ovlaštenom za prijem reklamacija za vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, e-mail adresa i dr.).
 - (5) Organizator putovanja dužan je da za sve vrijeme trajanja turističkog putovanja omogući putniku jednostavan i pristupačan način obraćanja licu ovlaštenom za prijem reklamacija.
 - (6) Organizator putovanja može da prodaje turističko putovanje preko posrednika sa kojim ima zaključen ugovor o posredovanju.
 - (7) Na ostale obaveze agencije u vezi sa programom putovanja primjenjuju se odredbe zakona koji reguliše zaštitu potrošača.
 - (8) Turistička agencija koja pruža usluge aranžmana, izletničkog programa ili transfera putnika dužna je koristiti prijevozna sredstva kao i ugostiteljske usluge registriranih davaoca usluga u kojima su putnici i prtljaga osigurani.

Član 42.

(Obaveze turističke agencije kod pružanja usluga prevoza korisniku usluge)

- (1) Turistička agencija je obavezna da prevoz korisnika turističkih usluga obavlja sopstvenim prevoznim sredstvima ili prevoznim sredstvima u vlasništvu drugih prevoznika registrovanih za obavljanje djelatnosti prevoza putnika.
- (2) Kada turistička agencija obavlja prevoz korisnika turističke usluge prevoznim sredstvima u vlasništvu drugih prevoznika, obavezna je da sačini ugovor o međusobnim pravima i obavezama.

- (3) Odredba stava (1) ovog člana ne odnosi se na prevozna sredstva kojima se obavlja linijski prevoz korisnika turističkih usluga iz mjesta polaska i dolaska, do odredišta i nazad.

Član 43.

(Obaveze turističke agencije kod realizovanja poslovnog aranžmana)

- (1) Prilikom obavljanja poslova iz člana 33. ovog zakona, turistička agencija je obavezna da:
- a) zaključi ugovor o organizaciji putovanja (turistički paket–aranžman) sa korisnikom turističke usluge, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano;
 - b) da se pridržava utvrđenih cijena i sadržaja usluga, te svih uslova navedenih u općim uslovima putovanja i programa putovanja;
 - c) vodi knjigu utisaka i dostavi nadležnom tržišnom inspektoratu prigovor korisnika turističke usluge u roku od pet dana od dana njegovog izjavljivanja;
 - d) evidentira na propisan način ugovore zaključene sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja;
 - e) izda korisniku turističke usluge potvrdu o putovanju (vaučer);
 - f) na zahtjev korisnika usluga izjasni se o svojstvu u kojem nastupa i obimu ovlaštenja, ako zastupa druge turističke agencije;
 - g) uruči korisniku turističke usluge opće uslove putovanja i program putovanja u štampanoj formi ili elektronski;
 - h) ponudi korisniku turističke usluge osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja, povrede, smrti, oštećenja ili gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vrijeme putovanja i boravka u inostranstvu, osiguranje od otkaza putovanja;
 - i) angažuje tokom putovanja najmanje jednog turističkog vodiča ili turističkog pratioca koji govori jezik grupe za koju se aranžman organizuje i to za grupu od deset do 50 korisnika turističke usluge, te najmanje jednog na svakih sljedećih 50 korisnika turističkih usluga, odnosno najmanje jednog turističkog vodiča ili turističkog pratioca na svaki dvospratni autobus (double decker);
 - j) koristi usluge ovlašćenog turističkog vodiča, turističkog pratioca i turističkog animatora koji ispunjava uslove iz ovog zakona;
 - k) kao poslovnu tajnu čuva podatke o korisniku turističke usluge, koje ne može dostavljati drugom licu bez izričitog odobrenja korisnika;
 - l) na propisan način evidentira ugovore o alotmanu, posredničke ugovore, kao i ostale uobičajene ugovore u agencijskom poslovanju;
 - m) poštuje propisane uslove iz ovog zakona u zavisnosti od vrste agencije.
- (2) Izuzetno od stava (1) tačka a) ovog člana, u slučaju organizacije grupnih putovanja kao što su učeničke i studentske ekskurzije, organizator turističkog putovanja je obavezan da zaključi ugovor o organizaciji ekskurzije sa vaspitno-obrazovnom, odnosno nastavnom ustanovom u čije ime se organizuje ekskurzija.
- (3) Ugovor iz stava (2) ovog člana sadrži sve elemente ugovora o organizaciji putovanja (turistički paket-aranžman), s tim da korisnici usluga grupnih putovanja (učenici i studenti), imaju ista prava i obaveze kao i korisnici turističkih usluga iz turističkog

paket-aranžmana prema ovom zakonu, zakonu o zaštiti potrošača i zakonu o obligacionim odnosima.

- (4) Uz ugovor iz stava (2) ovog člana obavezno se prilaže ovjereni spisak korisnika usluga grupnog putovanja.
- (5) Ministar Pravilnikom propisuje oblik i način vođenja knjige utisaka agencije, kao i oblik, sadržaj i način vođenja evidencije ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja, odnosno ugovora o alotmanu, posredničkih ugovora, kao i ostalih uobičajenih ugovora u agencijskom poslovanju.

Član 44. (Vrste turističkih agencija)

- (1) Prema vrsti poslova koje obavljaju turističke agencije mogu biti:
 - a) turističke agencije organizatori turističkog putovanja (u daljem tekstu: organizator putovanja/tour-operatori);
 - b) turističke agencije posrednici u prodaji turističkog putovanja (u daljem tekstu: posrednik/subagent).
- (2) Poslovi iz stava (1) ovog člana mogu se obavljati i putem interneta.
- (3) Ministar će propisati minimalno - tehničke uslove koje moraju ispunjavati turističke agencije iz stava (1) ovog člana i način na koji mogu pružati svoje usluge.
- (4) Turistička agencija smije pružati samo one usluge za koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom i propisom donesenim na osnovu stava (3) ovog člana.

Član 45. (Organizator turističkog putovanja)

- (1) Organizator turističkog putovanja je pravno lice i obrtnik koje prodaje svoje turističke paket-aranžmane ili izlete posrednicima u organizaciji putovanja ili ih neposredno prodaje krajnjim korisnicima turističkih usluga, te prodaje ili nudi na prodaju turistički paket-aranžman ili izlet drugog organizatora turističkog putovanja, odnosno obavlja sve poslove iz člana 33. ovog zakona.
- (2) Poslove organizatora turističkog putovanja iz stava (1) ovog člana može da obavlja pravno lice i obrtnik koje ispunjava uslove za obavljanje turističke djelatnosti, koje ima obezbijeđeno jemstvo za organizaciju turističkog putovanja i koje ima zaposleno najmanje tri lica, od toga najmanje dva lica u punom radnom vremenu sa:
 - a) VSS - VII stepen stručne spreme ili prvi, drugi ili treći ciklus Bolonjskog sistema obrazovanja;
 - b) najmanje jednom godinom radnog iskustva na odgovarajućim poslovima u turističkoj agenciji ili na drugim poslovima u turizmu,
 - c) znanjem najmanje jednog stranog jezika.

- (3) Organizator turističkog putovanja dužan je da za organizaciju turističkih paketaranžmana ili izleta osigura jemstvo u obliku bankarske garancije, garantnog pologa, odnosno police osiguravajućeg društva u iznosu od 30.000 KM radi:
- a) naknade troškova u iznosu plaćene cijene putovanja ukoliko u slučaju insolventnosti ili stečaja agencije ne dođe do realizacije ugovorenih usluga,
 - b) naknade troškova koji su nastali zbog platne nemogućnosti ili stečaja agencije za povratak korisnika turističke usluge u mjesto polaska,
 - c) naknade štete koja nastane korisniku turističke usluge neispunjenjem, djelimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja koje su određene općim uslovima putovanja i programom putovanja.
- (4) Ako je polica osiguranja ili bankarska garancija izdata sa rokom važenja kraćim od roka važenja Licence, organizator turističkog putovanja obavezan je kantonalnom organu nadležnom za poslove turizma dostaviti novu policu osiguranja ili bankarsku garanciju za naredni vremenski period, najkasnije 15 dana prije isteka roka važenja postojeće police osiguranja ili bankarske garancije.
- (5) Organizator turističkog putovanja dužan je da jemstvo za organizaciju putovanja posjeduje za sve vrijeme trajanja Licence.

Član 46.

(Uslovi za organizaciju turističkih paket-aranžmana)

- (1) Izuzetno od člana 45. ovog zakona organizator turističkog putovanja registrovan kao pravno lice ili obrtnik koji organizuje i realizira svoje turističke paket-aranžmane ili izlete na području Federacije, odnosno Bosne i Hercegovine, neposredno ih prodaje ili nudi na prodaju korisnicima turističkih usluga (rezidentima ili nerezidentima), odnosno obavlja poslove iz člana 32. ovog zakona koji se odnose isključivo na receptivni ili domaći turizam, može da obavlja te poslove ukoliko obezbijedi jemstvo za organizaciju turističkog putovanja i ima zaposleno najmanje jedno lice sa punim radnim vremenom sa završenim VSS- VII stepenom stručne spreme ili prvi, drugi ili treći ciklus Bolonjskog sistema obrazovanja.
- (2) Organizator turističkog putovanja iz stava (1) ovog člana dužan je da za organizaciju turističkih paket-aranžmana ili izleta osigura jemstvo u obliku bankarske garancije, garantnog pologa, odnosno police osiguravajućeg društva u iznosu od 20.000 KM radi:
- a) naknade troškova u iznosu plaćene cijene putovanja ukoliko u slučaju insolventnosti agencije ili stečaja ne dođe do realizacije ugovorenih usluga,
 - b) naknade troškova koji su nastali zbog platne nemogućnosti ili stečaja agencije za povratak korisnika turističke usluge u mjesto polaska,
 - c) naknade štete koja nastane korisniku turističke usluge neispunjenjem, djelimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja koje su određene općim uslovima putovanja i programom putovanja.

- (3) Ako je polica osiguranja ili bankarska garancija izdata sa rokom važenja kraćim od roka važenja Licence, organizator turističkog putovanja obavezan je Ministarstvu dostaviti novu policu osiguranja ili bankarsku garanciju za naredni vremenski period, najkasnije 15 dana prije isteka roka važenja postojeće police osiguranja ili bankarske garancije.
- (4) Organizator turističkog putovanja iz stava (1) ovog člana dužan je da jemstvo za organizaciju putovanja posjeduje za sve vrijeme trajanja licence.
- (5) Korisnik jemstva iz člana 45. stav (3). ovog zakona i iz stava (2). ovog člana je korisnik turističke usluge koji u skladu sa zakonom ima pravo na naknadu troškova ili štete, u slučaju:
 - a) kada je izmirio troškove nužnog smještaja, ishrane i povrataka sa putovanja u mjesto polaska u zemlji i inozemstvu,
 - b) neispunjenja, djelimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora turističkog putovanja koje su određene općim uslovima putovanja i programom putovanja.
- (6) Ministar pravilnikom propisuje bliže uslove i kriterijume za izdavanje jemstva organizatora turističkog putovanja i subagenta, način aktiviranja jemstva, kao i ostala pitanja u vezi sa obezbjeđenjem jemstva organizatora turističkog putovanja.

Član 47.

(Obaveze organizatora turističkog putovanja u slučaju otkaza aranžmana)

- (1) U slučaju otkaza turističkog paket-aranžmana ili izleta od strane organizatora turističkog putovanja, isti je obavezan korisniku turističke usluge vratiti uplaćena sredstva za otkazano putovanje u skladu sa zakonom i općim uslovima putovanja.
- (2) U slučaju neizvršenja, djelimičnog ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, organizator turističkog putovanja dužan je da korisniku turističke usluge vrati razliku između ugovorene cijene putovanja i cijene putovanja snižene srazmjerno neizvršenju, djelimičnom ili nepotpunom izvršenju usluga.
- (3) Organizator turističkog putovanja dužan je da vrati sredstva iz st. (1) i (2) ovog člana, u roku koji je određen općim uslovima putovanja, odnosno programom putovanja koji ne može biti duži od 15 dana od dana otkaza putovanja, odnosno od dana podnošenja osnovanog prigovora korisnika turističke usluge.

Član 48.

(Oslobađanje od odgovornosti organizatora turističkog putovanja)

- (1) Organizator turističkog putovanja nije odgovoran korisniku turističke usluge za nastalu štetu iz člana 46. ovog zakona ako:
 - a) se utvrđeni propusti u neispunjavanju ugovorenih usluga pripisuju u krivicu korisnika turističke usluge;

- b) su propusti nastali djelovanjem više sile ili nekim drugim događajem koje organizator turističkog putovanja nije mogao da predvidi ili otkloni i pored dužne pažnje, u koje slučajeve se ne ubraja prebukiranje.

Član 49.

(Licenca za organizaciju turističkog putovanja)

- (1) Turistička agencija za obavljanje djelatnosti organizacije putovanja pribavlja i Licencu za organizaciju turističkog putovanja (u daljnjem tekstu: Licenca) od kantonalnog organa nadležnog za poslove turizma.
- (2) U postupku izdavanja Licence, kantonalni organ nadležan za poslove turizma utvrđuje da li je organizator turističkog putovanja registrovan za obavljanje predmetne djelatnosti, odnosno da li su ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona koji se odnose na ispunjenost minimalno-tehničkih uslova u pogledu poslovnih prostorija, uslove u pogledu zaposlenih, obezbjeđenje jemstva, sadržaja općih uslova putovanja i njihovu usklađenost sa zakonom, uslova u pogledu izricanja zaštitnih mjera protiv odgovornog lica organizatora turističkog putovanja, kao i drugih uslova za rad organizatora turističkog putovanja koji se tiču solventnosti i kvaliteta rada organizatora putovanja, u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (3) Uz zahtjev za izdavanje Licence, turistička agencija podnosi sljedeću dokumentaciju:
 - a) ovjerenu kopiju rješenja o upisu u sudski odnosno odgovarajući registar;
 - b) ovjerenu kopiju rješenja nadležnog organa kojim se odobrava obavljanje djelatnosti organizatora turističkog putovanja,
 - c) potvrdu nadležnog suda da nad organizatorom turističkog putovanja nije otvoren postupak stečaja ili likvidacije,
 - d) potvrdu nadležnog suda da organizatoru turističkog putovanja nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti, niti je odgovornom licu organizatora turističkog putovanja izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti,
 - e) uvjerenje o registraciji poreznog obveznika izdato od strane Porezne uprave Federacije BiH ili uvjerenje Uprave za indirektno oporezivanje o određivanju PDV broja,
 - g) dokaz o ispunjenosti zakonskog uslova u pogledu zaposlenih organizatora turističkog putovanja,
 - g) uvjerenje o izmirenim javnim prihodima koji izdaje Porezna uprava Federacije BiH,

- h) opće uslove putovanja sačinjene u skladu sa članom 40. ovog zakona i ovjerene od organizatora turističkog putovanja,
- i) spisak realizovanih turističkih paket-aranžmana ili izleta u prethodnom periodu koji je ovjeren od odgovornog lica organizatora turističkog putovanja,
- i) dokaz o posjedovanju jemstva iz člana 45. stav (3) i člana 46. stav (2) ovog zakona,
- j) dokaz o obavljanju poslova posrednika iz člana 45. stav (5). ovog zakona.

Član 50.
(Postupak izdavanja Licence)

- (1) Kantonalni organ nadležan za poslove turizma izdaje Licencu najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja potpunog zahtjeva.
- (2) Na rješenje iz stava (1) ovog člana dozvoljena je žalba Ministarstvu u roku od 15dana.
- (3) Rješenje iz stava (2) ovog člana je konačno i protiv istog nije dozvoljena žalbam, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (4) Podnosilac zahtjeva za izdavanje Licence snosi troškove postupka koji se plaćaju prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje Licence.
- (5) Troškovi postupka iz stava (4) ovog člana uplaćuju se u korist budžeta kantona.
- (6) Kantonalni organ nadležan za poslove turizma vodi evidenciju o izdatim Licencama i obavezno i bez odlaganja dostavlja kopiju izdatih licenci Ministarstvu.
- (7) Ministarstvo vodi Jedinstveni registar izdatih Licenci u Federaciji BIH.
- (8) Ministar posebnim aktom propisuje izgled i sadržaj Licence, te način vođenja Jedinstvenog registra izdatih Licenci u Federaciji BIH.

Član 51.
(Prestanak važenja Licence)

- (1) Licenca prestaje da važi:
 - a) brisanjem iz Registra organizatora turističkog putovanja na osnovu zahtjeva nosioca licence,
 - b) podjelom organizatora turističkog putovanja kao nosioca licence, na dva ili više društava ili prestankom postojanja organizatora turističkog putovanja, u skladu sa zakonom koji reguliše privredna društva.
- (2) Rješenje o prestanku važenja Licence donosi kantonalni organ nadležan za poslove turizma.
- (3) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana može se podnijeti žalba Ministarstvu najkasnije u roku od 15 dana.

- (4) Rješenje iz stava (3) ovog člana je konačno i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se protiv takvog rješenja može pokrenuti upravni spor.

Član 52. (Oduzimanje licence)

- (1) Rješenje o oduzimanju Licence donosi se, ako se nakon izdavanja Licence ili u postupku revizije ili inspekcijskog nadzora utvrdi:
- a) da je organizator turističkog putovanja prestao da ispunjava uslove iz čl. 29, 45, 46. i 49. ovog zakona,
 - b) da organizator turističkog putovanja za vrijeme važenja Licence posluje bez važećeg jemstva iz člana 45. stav (3) i člana 46. stav (2). ovog zakona;
 - c) da organizator turističkog putovanja za vrijeme važenja Licence organizuje izvođenje ekskurzija bez obezbjeđenja bankarske garancije iz člana 45. ovog zakona;
 - d) da su usljed neizvršenja ili djelimičnog izvršenja općih uslova putovanja ili programa putovanja greškom organizatora putovanja, u skladu sa uzansama, nastupile teže posljedice po korisnika turističke usluge (ugrožavanje zdravlja, nije obezbijeđen smještaj ili povratak u zemlju, korisnici turističke usluge su zadržani na putovanju duže nego što je predviđeno programom putovanja i slično);
 - e) da organizator turističkog putovanja nudi ili prodaje programe putovanja bez ugovora o organizaciji putovanja ili bez ugovora o organizaciji ekskurzije iz člana 41. ovog zakona ili protivno ugovoru sa trećim licima kojima je povjerio izvršenje usluga iz tog programa putovanja (prevoz, broj ležajeva u određenom objektu);
 - f) da je organizator turističkog putovanja otkazao putovanje korisniku turističke usluge a u zakonskom roku nije izvršio vraćanje uplaćenih sredstava;
 - g) da je organizatoru turističkog putovanja u periodu važenja Licence dva puta u roku od godinu dana izrečena novčana kazna za prekršaj zbog neizvršavanja obaveza iz čl. 40, 41, 42. i 43. ovog zakona;
 - h) da organizator turističkog putovanja posluje u suprotnosti sa odredbom člana 46. stav (4) i člana 47. stav (3) ovog zakona;
 - i) da je Licenca organizatoru turističkog putovanja izdata na osnovu neistinitih podataka;
 - j) da organizator turističkog putovanja nije prodao nijedan spostveni turistički paket aranžman posrednicima u organizaciji putovanja (subagentima) ili krajnjim korisnicima turističkih usluga u toku jedne poslovne godine.
- (2) Organizator turističkog putovanja kome je oduzeta Licenca može da obavlja djelatnost posrednika, ako ispunjava propisane uslove za obavljanje te djelatnosti, u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Organizator turističkog putovanja kome je oduzeta Licenca nema pravo podnijeti zahtjev kantonalnom organu nadležnom za poslove turizma za dobijanje Licence

prije isteka roka od jedne godine od dana pravosnažnosti rješenja o oduzimanju Licence.

- (4) Rješenje o oduzimanju Licence donosi kantonalni organ nadležan za poslove turizma.
- (5) Protiv rješenja iz stava (4) ovog člana može se podnijeti žalba Ministarstvu najkasnije u roku od 15 dana.
- (6) Rješenje iz stava (4) ovog člana je konačno i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se protiv takvog rješenja može pokrenuti upravni spor.

Član 53.

(Posrednik aranžmana/subagent)

- (1) Posrednik aranžmana/subagent (u daljem tekstu: posrednik) je agencija koja po pravilu prodaje ili nudi na prodaju turistički paket-aranžman ili izlet organizatora turističkog putovanja, odnosno obavlja poslove iz člana 33. stav (1), tačke c) do o) ovog zakona.
- (2) Poslove posrednika može da obavlja pravno lice ili obrtnik upisan u registar za vršenje tih usluga, koje ima obezbijeđeno jemstvo za posredovanje u organizaciji turističkog putovanja i koje ima zaposleno najmanje jedno lice u punom radnom vremenu.
- (3) Posrednik je dužan da za turističko putovanje u kojem posreduje u organizaciji obezbijedi i jemstvo u obliku bankarske garancije, odnosno police osiguravajućeg društva radi naknade štete korisniku turističke usluge u skladu sa ovim zakonom.

Član 54.

(Usluge koje pruža posrednik)

- (1) Kada posrednik nudi i prodaje turistička putovanja zaključuje posrednički ugovor o putovanju sa organizatorom putovanja.
- (2) Kada posrednik nudi na prodaju i prodaje aranžman organizatora turističkog putovanja, dužan je da u programu putovanja i u ugovoru zaključenim sa korisnikom turističke usluge naznači svojstvo u kome nastupa, navede poslovno ime i broj Licence ili rješenja organizatora turističkog putovanja, kao i da korisniku turističke usluge stavi na raspolaganje program i opće uslove organizatora turističkog putovanja u pisanoj formi.
- (3) Posrednik je dužan da nudi i prodaje turistička putovanja pod istim uslovima kao i organizator turističkog putovanja.
- (4) Posrednik je zajedno sa organizatorom turističkog putovanja solidarno odgovoran korisniku turističke usluge za izvršenje ugovora, kao i za štetu nastalu zbog neizvršenja ugovora.

Član 55.
(Turistička putovanja za sopstvene potrebe)

- (1) Sindikalne, ferijalne, studentske, vjerske i slične organizacije, ustanove socijalne i dječije zaštite, udruženja penzionera, kao i ostala udruženja mogu radi ostvarivanja svojih ciljeva i zadataka propisanih statutom, organizovati putovanje sa pružanjem usluga ili bez pružanja usluga smještaja samo za svoje članove, odnosno za zaposlena lica, bez svrhe sticanja dobiti.
- (2) Subjekti iz stava (1) ovog člana mogu da koriste isključivo usluge prevoznika i da koriste samo ona prevozna sredstva u kojima su korisnici turističke usluge i prtljag osigurani.
- (3) Putovanje iz stava (1) ovog člana ne može se javno oglašavati i reklamirati, osim davanja direktnih obavještenja članovima subjekata iz stava (1) ovog člana.
- (4) Subjekti iz stava (1) ovog člana dužni su da najkasnije tri radna dana prije putovanja prijave svako putovanje nadležnom tržišnom inspektoratu.

VI. TURISTIČKI VODIČ, TURISTIČKI PRATILAC, TURISTIČKI ANIMATOR

Član 56.
(Turistički vodič)

- (1) Turistički vodič je fizičko lice koje korisnicima turističkih usluga pokazuje i stručno objašnjava, po unaprijed utvrđenom programu, prirodne, kulturno-historijske, arheološke, etnografske, ekonomska dostignuća mjesta, društveno-političke i druge turističke znamenitosti.
- (2) Turistički vodič može obavljati djelatnost u organizacionom obliku kao pravno lice, obrtnik ili kao fizičko lice.

Član 57.
(Uslovi za pružanje usluga turističkog vodiča)

- (1) Za pružanje usluga turističkog vodiča potrebno je da fizičko lice ima Licencu za pružanje usluga turističkog vodiča za koje je potrebno da ispuni sljedeće uslove:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da ima poslovnu sposobnost,
 - c) da ima najmanje završeno srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju,
 - d) da ima aktivno znanje jednog stranog jezika,
 - e) da mu pravosnažnom presudom ili rješenjem o prekršaju nije izrečena zaštitna mjera zabrane pružanja usluga turističkog vodiča, dok ta mjera traje,
 - f) da je zdravstveno sposoban za pružanje usluga turističkog vodiča
 - g) da je položio opći i posebni dio stručnog ispita za turističkog vodiča.
- (2) Strani državljanin može pružati usluge turističkog vodiča pod uslovom da ima radnu dozvolu, da ispunjava uslove iz stava (1). tač. b) do g) ovog člana.

- (3) Pružanje usluga turističkog vodiča može se obavljati u toku cijele godine, sezonski ili za vrijeme trajanja određenih manifestacija.
- (4) Pružanje usluga turističkog vodiča može se obavljati kao osnovno ili dopunsko zanimanje.
- (5) Pružanje usluga turističkog vodiča organizovanog kao pravno lice obavlja se u skladu s uslovima propisanim za turističke agencije.
- (6) Pružanje usluga turističkog vodiča kao osnovnog zanimanja obavlja se kao obrt ili sklapanjem ugovora o radu sa turističkim agencijama.
- (7) Turistički vodič organizovan kao obrtnik usluge pruža nakon registracije kod nadležnog općinskog organa.

Član 58.

(Stručni ispit i Licenca za turističkog vodiča)

- (1) Stručni ispit za sticanje zvanja turističkog vodiča polaže se u općem dijelu za područje Federacije BiH, a u posebnom dijelu za područje jednog ili više kantona.
- (2) Opći dio ispita za turističkog vodiča polaže se pred komisijom koju rješenjem imenuje Ministar u skladu sa programom i načinom polaganja stručnog ispita za sticanje zvanja turističkog vodiča.
- (3) Posebni dio ispita za turističkog vodiča polaže se nakon položenog dijela ispita iz stava (2) ovog člana pred komisijom koju rješenjem imenuje nadležni kantonalni ministar u skladu sa programom i načinom polaganja stručnog ispita za sticanje zvanja turističkog vodiča.
- (4) Troškove polaganja stručnog ispita snosi lice koje polaže stručni ispit i uplaćuje ih u korist budžeta Federacije BiH za opći dio ispita, a u korist budžeta kantona za posebni dio ispita.
- (5) Ministarstvo izdaje Licencu za pružanje usluga turističkog vodiča nakon položenog općeg i posebnog dijela stručnog ispita i vodi evidenciju izdatih licenci.
- (6) Ministar posebnim aktom propisuje Program i način polaganja stručnog ispita za pružanje usluga turističkog vodiča, izgled i sadržaj Licence za pružanje usluga turističkog vodiča, obrazac i izgled iskaznice i zastavice turističkog vodiča i način njenog izdavanja i upotrebe.

Član 59.

(Područje pružanja usluga turističkog vodiča)

- (1) Lice koje je položilo stručni ispit iz člana 58. i koje ispunjava uslove iz člana 57. ovog zakona pruža usluge turističkog vodičaisključivo na području kantona za koji je položilo posebni dio stručnog ispita.

Član 60.

(Obaveze turističkog vodiča)

- (1) Pri obavljanju poslova, turistički vodič mora na vidljivom mjestu nositi iskaznicu i zastavicu turističkog vodiča.

- (2) Pri obavljanju poslova turistički vodič je dužan kod sebe imati dokaz za zakonito obavljanje djelatnosti.

Član 61.

(Prestanak važenja Licence za pružanje usluga turističkog vodiča)

- (1) Licenca za pružanje usluga turističkog vodiča prestaje da važi:
- a) ako turistički vodič prestane da ispunjava jedan od propisanih uslova iz čl. 57. ovog zakona,
 - b) ako se utvrdi da je Licenca za pružanje usluga turističkog vodiča zasnovana na neistinitim podacima ili lažnim dokumentima.
- (2) O prestanku važenja licence za pružanje usluga turističkog vodiča Ministarstvo donosi posebno rješenje protiv kojeg se može pokrenuti upravni spor.

Član 62.

(Turistički pratilac)

- (1) Turistički pratilac je fizičko lice koje angažuje turistička agencija, a koje obavlja operativno-tehničke poslove u vođenju i praćenju turističke grupe, te daje turistima osnovna saopštenja o svrsi putovanja.

Član 63.

(Uslovi za sticanje zvanja turističkog pratioca)

- (1) Za sticanje zvanja turističkog pratioca potrebno je da fizičko lice ispuni uslove iz člana 57. stav (1) tačka a) do d) ovog zakona kao i da posjeduje potrebna stručna znanja.
- (2) Uslove iz stava (1) ovog člana utvrđuje odgovorno lice turističke agencije.

Član 64.

(Turistički animator)

- (1) Turistički animator je lice koje planira i ostvaruje programe provođenja slobodnog vremena turista koje se odnosi na sportsko-rekreativne, zabavne i kulturno-društvene sadržaje.
- (2) Uslove za obavljanje poslova turističkog animatora utvrđuje odgovorno lice turističke agencije.

Član 65.

(Postupanje u skladu sa zakonom i uzansama u turizmu)

- (1) Turistički vodič, turistički pratilac i turistički animator dužni su da pružaju usluge savjesno i stručno u skladu sa odredbama ovog zakona i uzansama u turizmu.

VII. USLUGE U TURIZMU

Član 66. (Turističke usluge)

- (1) Turističke usluge u smislu ovog zakona su: turističke usluge u seoskom turizmu, turističke usluge u lovno-ribolovnom turizmu, turističke usluge na vodama, turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne aktivnosti, ostale turističke usluge i turističke usluge koje se mogu pružati u zdravstvenom, kulturnom, kongresnom, omladinskom, planinskom, vjerskom, banjskom i u ostalim oblicima turizma.
- (2) Turističke usluge u zdravstvenom i banjskom turizmu pružaju se u skladu sa posebnim propisima.
- (3) Turističke usluge iz stava (1) ovog člana mogu pružati pravna lica, obrtnici i fizička lica, ukoliko nije drugačije regulisano posebnim propisima.
- (4) Usluge u kongresnom turizmu u smislu ovog zakona predstavljaju skup turističkih usluga u vezi sa organizovanjem naučnih, političkih, stručnih, kulturnih i drugih skupova, prihvata i smještaja učesnika, priređivanje kulturno-zabavnih i drugih manifestacija u vezi sa organizacijom slobodnog vremena učesnika, kao i priređivanje pratećih priredbi (izložbe, prezentacije proizvoda, prodaja proizvoda i slično).
- (5) Usluge u omladinskom turizmu, u smislu ovog zakona, predstavljaju organiziranje i provođenje boravka turista u hostelima ili drugim objektima koji su predviđeni za omladinu, kao što su studentski i omladinski domovi, kampovi, kao i organiziranje kulturno-zabavnih, muzičkih, edukativnih i drugih programa i sadržaja koji su u vezi sa boravkom omladine.

Član 67. (Turističke usluge u seoskom turizmu)

- (1) Seoski turizam, u smislu ovog zakona je boravak i smještaj turista u domaćinstvu, koje je organizirano kao turističko seoska privreda (seosko domaćinstvo) radi odmora i rekreacije.
- (2) Turističke usluge u seoskom turizmu naročito su: iznajmljivanje konja za jahanje, zaprega, škola jahanja, lov i ribolov, organiziranje branja plodova i gljiva, berba voća i povrća, ubiranje ljetine, foto- safari i slične aktivnosti u seoskom domaćinstvu.
- (3) Turističke usluge iz stava (1) ovog člana može pružati vlasnik seoskog domaćinstva sa članovima svoje porodice ukoliko ispuni uslove propisane ovim zakonom i drugim propisima.
- (4) Ministar će pravilnikom propisati način i uslove za pružanje usluga iz stava (1) ovog člana, te postupak i uslove za pribavljanje odobrenja za obavljanje tih usluga.

Član 68.
(Turističke usluge u lovno-ribolovnom turizmu)

- (1) Pod turističkim uslugama u lovno-ribolovnom turizmu podrazumijevaju se usluge: prihvata i smještaja lovaca-ribolovaca turista u odgovarajuće objekte, organiziranje lova i ribolova i pružanje drugih usluga za potrebe lovno-ribolovnog turizma, kao što su usluge prijevoza do lovišta i po lovištu, obuka i iznajmljivanje lovačkih pasa, iznajmljivanje lovačkog oružja, foto-safari i slično.
- (2) Turističke usluge u lovno-ribolovnom turizmu mogu pružati pravna lica i obrtnici u lovištima u skladu sa propisima iz oblasti lova i ribolova.
- (3) Subjekti iz stava (2) ovog člana dužni su da turistima pružaju usluge u skladu sa odredbama ovog zakona i u skladu sa propisima iz oblasti lova i ribolova.
- (4) Usluge smještaja u objektima lovno-ribolovnog turizma pružaju se u skladu zakonom koji reguliše oblast ugostiteljstva.

Član 69.
(Turističke usluge na vodama)

- (1) Pod turističkim uslugama na vodama podrazumijevaju se usluge na rijekama, jezerima i moru, te ostalim vodama, kao što su:
 - a) iznajmljivanja plovnih objekata za odmor i rekreaciju i turistička krstarenja,
 - b) iznajmljivanja prostora uz uređenu i djelimično ili potpuno zaštićenu obalu za smještaj plovnih objekata i turista koji borave u njima,
 - c) prihvata, čuvanja, održavanja i snabdijevanja plovnih objekata,
 - d) uređenja i pripremanja plovnih objekata,
 - e) škole plovidbe i ronjenja, obuke za vožnju skutera za vodu, obuke za skipere i organizovanje sportskih nautičkih aktivnosti i
 - f) obezbjeđivanja službe spašavanja i pružanja hitne medicinske pomoći.
- (2) Turističke usluge u turizmu na vodama pružaju se u prihvatnim i plovnim objektima na rijekama i jezerima.
- (3) Turističke usluge u turizmu na vodama mogu da pružaju pravna lica ili obrtnici koji od nadležnog organa pribave rješenje u skladu sa ovim zakonom i u skladu sa zakonom koji reguliše oblast unutrašnje plovidbe.

Član 70.
(Podjela turističkih objekata na vodama)

- (1) Objekti u turizmu na vodama dijele se na prihvatne i plovne objekte.
- (2) Prihvatnim objektom, u smislu ovog zakona, smatra se objekat instaliran na obali ili vodi koji služi za prihvat, snabdijevanje, čuvanje, održavanje i popravku plovnih objekata koji se koriste za pružanje usluga korisnicima turističkih usluga.
- (3) Prihvatni objekti, u smislu ovog zakona su sidrišta, privezišta i turistička pristaništa.
- (4) Plovnim objektom, u smislu ovog zakona, smatra se objekat sa tehničkim karakteristikama predviđenim za plovidbu na vodi.

- (5) Plovni objekti su rekreativni plovni objekti, izletnički plovni objekti, plovni objekti za panoramska razgledanja i plovni objekti za turistička krstarenja.

Član 71.

(Uslovi koje moraju ispunjavati prihvatni i plovni objekti turizma na vodama)

- (1) Prihvatni i plovni objekti turizma na vodama moraju ispunjavati posebne uslove za pojedinu vrstu objekta u skladu sa propisom koji regulira unutrašnju plovidbu.
- (2) Davaoci usluga u slučaju iznajmljivanja plovnog objekta obavezni su da korisniku izdaju brodsko svjedočanstvo ili plovidbenu dozvolu u skladu sa zakonom.
- (3) Ministar pravilnikom propisuje vrste prihvatnih i plovnih objekata turizma na vodama, kao i minimalno-tehničke uslove za obavljanje djelatnosti turizma na vodi.

Član 72.

(Nautički turizam)

- (1) Nautički turizam je plovidba i boravak turista-nautičara na plovnim objektima (jahta, brodica i sl.) kao i boravak u lukama nautičkog turizma, radi odmora i rekreacije.

Član 73.

(Turističke usluge u nautičkom turizmu)

- (1) Turističke usluge u nautičkom turizmu su:

- a) iznajmljivanje prostora uz uređenu i djelomično ili potpuno zaštićenu obalu (u daljnjem tekstu: vez) za smještaj plovila i nautičara koji borave na njima,
- b) iznajmljivanje plovnih objekata za odmor i rekreaciju,
- c) prihvata, čuvanje i održavanje plovila na vezu, u moru i jezerima i suhom vezu,
- d) usluge snabdijevanja nautičara (vodom, gorivom u posebnim pumpama, namirnicama, rezervnim dijelovima, opremom i sl.),
- e) škole jedrenja, obuke za skipere i voditelje brodica,
- f) uređenje i pripremanje plovila,
- g) druge usluge za potrebe nautičkog turizma,
- h) davanje različitih informacija (vremenska prognoza, nautički vodič i sl.),
- i) obezbjeđenje službe spašavanja i pružanje hitne medicinske pomoći,
- j) usluge skipera.

- (2) Ministar će pravilnikom propisati minimalne uslove i način pružanja usluga iz stava (1) tačke a) do g) ovog člana.

Član 74.
(Uslovi za pružanje usluga u nautičkom turizmu)

- (1) Usluge u nautičkom turizmu mogu pružati pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove propisane zakonom, na osnovu odobrenja izdatih od nadležnih organa.

Član 75.
(Usluge na skijaškom terenu)

- (1) Uslugama na skijaškom terenu, u smislu ovog zakona, smatra se davanje na korištenje prostora, uređaja i opreme za rekreativno i sportsko skijanje, skijašku obuku i druge rekreativne i sportske aktivnosti na snijegu, te iznajmljivanje skijaške opreme, opreme za vožnju borda, motornih sanki, posebnih vozila koja se kreću po snijegu, usluge korištenja ski i bebi liftova, žičara i slično.
- (2) Usluge iz stava (1) ovog člana mogu se pružati na skijaškom terenu koji, u ovisnosti od vrste aktivnosti iz stava (1) ovog člana, mora biti uređen, opremljen i održavan tako da je siguran za korisnike i za koji je utvrđeno da ispunjava potrebne uslove.
- (3) Ministar će Pravilnikom o uređenju, obilježavanju, održavanju i sigurnosti na skijaškim terenima propisati uslove i način pružanja usluga na skijaškim terenima.

Član 76.
(Obaveze lica koje upravlja skijaškim terenom)

- (1) Pravno lice koje upravlja skijaškim terenom, dužno je da:
- a) osigura i održava skijaški teren za sigurno korištenje,
 - b) utvrdi red i osigura službu za održavanje reda na skijaškom terenu,
 - c) osigura službu spasavanja i pružanja hitne medicinske pomoći na skijaškom terenu,
 - d) na ulazu u skijaški teren vidno istakne odredbe o redu, cijene za korištenje uređaja, opreme i prostora i drugih usluga na skijaškom terenu,
 - e) markira skijaške staze prema težini, dužini i vrsti skijaške staze,
 - f) obezbijedi tehničko osoblje koje će brinuti o sigurnoj upotrebi ski i bebi liftova, žičara i sl.
- (2) Korisnici skijaškog terena dužni su da se pridržavaju propisa o redu na skijaškom terenu.

Član 77.
(Turističke usluge sa sportsko-rekreativnim aktivnostima)

- (1) Turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne aktivnosti su:
- a) turističke usluge na divljim vodama, kao što su: rafting, kajak, kanu, splavarenje, kanjoning, kao i ostale slične aktivnosti,
 - b) ostale turističke usluge, kao što su: usluge sportskog penjanja, paraglajding, speleološko istraživanje, ronjenje, speleo-ronjenje, biciklizam, brdski biciklizam, alpinizam, gorskoplaninsko vođenje, skakanje užetom, skakanje padobranom, hajking (hiking), trekking (trekking), hidrospeed (hydrospeed), kao i ostale slične aktivnosti.
- (2) Pravna lica i obrtnici mogu pružati usluge iz stava (1) ovog člana pod uslovima propisanim ovim zakonom i drugim propisima, a turističke usluge na divljim vodama i u skladu sa zakonom koji reguliše oblast unutrašnje plovidbe.
- (3) Davalac usluga iz stava (2) ovog člana može obavljati djelatnost pod uslovom da od nadležnog organa pribavi rješenje u skladu sa članom 29. stav (2) ovog zakona.
- (4) Za pružanje usluga iz stava (1) ovog člana davaoci usluga moraju imati zaposlena stručna lica, kao što su instruktori, treneri, skiperi i druga lica koja su obučena za pružanje usluga u skladu sa posebnim propisima, odnosno koja posjeduju licencu izdatu od odgovarajuće međunarodne asocijacije.

Član 78.
(Turističke usluge u raftingu i splavarenju)

- (1) Turističke usluge u raftingu i splavarenju su:
- a) iznajmljivanje prostora uz uređene i djelimično ili potpuno zaštićene obale,
 - b) iznajmljivanje plovnih objekata za odmor i rekreaciju,
 - c) prihvat, čuvanje i održavanje plovila,
 - d) usluge snadbjevanja raftera ili splavova (vodom, namirnicama, rezervnim djelovima, opremom i sl.),
 - e) obuka za skipere i voditelje splavova i čamaca,
 - f) uređenje i priprema plovila i čamaca,
 - g) obezbjeđenje službe spašavanja i pružanja hitne medicinske pomoći,
 - h) usluge skipera,
 - i) druge usluge za potrebe turističkih usluga raftinga i splavova.

Član 79.
(Ostale turističke usluge)

- (1) Ostale turističke usluge u smislu ovog zakona su:
- a) usluge na kupalištima
 - b) iznajmljivanje sandolina, čamaca, kajaka i njihov smještaj i čuvanje,

- c) iznajmljivanje jedrilica, dasaka za jedrenje, bicikla na vodi, skutera i sl., -
 - d) iznajmljivanje pribora i opreme za kupanje i skijanje na vodi,
 - e) iznajmljivanje suncobrana, ležaljki i dr.
 - f) iznajmljivanje skijaške, opreme za bord, ribolovne, ronilačke opreme i sl.
- (2) Turističke usluge u turizmu na vodama mogu da pružaju pravna lica ili obrtnici koji od nadležnog organa pribave rješenje u skladu sa ovim zakonom i u skladu sa zakonom koji reguliše oblast unutrašnje plovidbe.
 - (3) Nadležni organ u rješenju određuje mjesto i vrijeme pružanja usluga iz stava (1) ovog člana.
 - (4) Kupališta su područja namijenjena za organizovano kupanje i područja na kojima nije zabranjeno kupanje i koje se kao takvo tradicionalno praktikuje.
 - (5) Kupalište proglašava nadležni organ u skladu sa propisom koji reguliše korištenje i upotrebu voda.
 - (6) Na uređenom i izgrađenom kupalištu mora biti organizovana spasilačka služba.
 - (7) Kupalište se mora redovno čistiti i održavati, te ispunjavati sanitarne uslove i uslove u pogledu izgradnje pratećih objekata i sadržaja, kao što su kabine, svlačionice, ležaljke i ostali slični objekti.
 - (8) Davalac usluga je dužan da vidno istakne naziv kupališta i da propiše kupališni red, odnosno pravila korištenja kupališta.
 - (9) Ministar pravilnikom propisuje uslove za iznajmljivanje opreme iz stava (1) ovog člana, kao i minimalno-tehničke uslove za pružanje turističkih usluga na kupalištu.

Član 80. (Obaveze davaoca usluga)

- (1) Davalac turističkih usluga iz člana 66. stav (1) ovog zakona obavezan je da:
 - a) za pružanje turističkih usluga obezbijedi odgovarajuću opremu i održava je u skladu sa posebnim standardima i propisima,
 - b) prije nego što počne sa pružanjem usluga, posebnom informacijom u pisanom obliku, te usmenim putem upozna korisnika turističkih usluga sa vrstama rizika prilikom provođenja ovih turističkih usluga,
 - c) osigura korisnike turističkih usluga od posljedica nesretnog slučaja,
 - d) upozna korisnike turističkih usluga sa svim osiguranim slučajevima iz police osiguranja.

Član 81. (Odobrenje nadležnog organa za pružanje sportsko-rekreativnih turističkih usluga)

- (1) Za pružanje sportsko-rekreativnih turističkih usluga obavezno se mora pribaviti odobrenje nadležnog organa.

- (2) Odobrenje iz stava (1) ovog člana može pribaviti lice koje ispunjava sljedeće uslove:
- a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da je starije od 18 godina,
 - c) da raspolaže sredstvima za pružanje usluga i dokazom o vrijednosti sredstava,
 - d) da je pribavilo važeću policu osiguranja iz koje se pokriva šteta korisniku usluge u slučaju nesreće,
 - e) da udovoljava propisanim zdravstvenim uslovima.

Član 82.

(Sadržaj rješenja o odobrenju za pružanje usluga)

- (1) Rješenje o odobrenju za pružanje usluga iz člana 79. stav (1) ovog zakona obavezno sadrži:
- a) ime i prezime lica,
 - b) vrstu usluge i kapacitet koje će lice pružati,
 - c) mjesto gdje se usluga pruža,
 - d) naznaku da li se usluga pruža tokom cijele godine ili sezonski.

Član 83.

(Upisnik odobrenja za pružanje usluga)

- (1) Rješenje o odobrenju za pružanje usluga iz člana 81. ovog zakona upisuje se u Upisnik odobrenja za pružanje usluga fizičkih lica koji vodi nadležni organ.
- (2) Oblik, sadržaj i način vođenja Upisnika iz stava (1). ovog člana propisuje Ministar pravilnikom.

Član 84.

(Prestanak važenja odobrenja)

- (1) Rješenje o odobrenju iz člana 82. prestaje važiti:
- a) odjavom, danom navedenim u odjavi ili danom podnošenja odjave nadležnom organu, s tim što se prestanak pružanja usluga ne može odjaviti unatrag,
 - b) ako lice ne otpočne pružati usluge u roku od šest mjeseci od dana pribavljenog odobrenja,
 - c) ako je inspekcijskim nadzorom utvrđeno da nisu ispunjeni uslovi određeni ovim zakonom i drugim propisima, a utvrđeni nedostaci nisu otklonjeni u zadanom roku,
 - d) ako nadležni organ naknadno utvrdi da je ranije rješenje o odobrenju zasnovano na neistinitim podacima ili krivotvorenim dokazima.
- (3) O prestanku važenja rješenja o odobrenju iz stava (1) ovog člana, nadležni organ donosi rješenje.

Član 85.
(Obaveza dostavljanja rješenja)

- (1) Nadležni organ dužan je sva rješenja u vezi sa obavljanjem turističke djelatnosti dostaviti nadležnoj organizacijskoj jedinici Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine i nadležnoj turističko-ugostiteljskoj inspekciji.

Član 86.
(Posebne obaveze davaoca usluga)

- (1) Davalac usluga iz člana 77. stav (1) ne smije početi sa pružanjem usluga prije nego što se korisnik turističkih usluga upozna i potpiše pisanu izjavu o razumijevanju, prihvatanju rizika i preuzimanju odgovornosti za eventualno nastalu štetu.
- (2) U izjavi iz stava (1) ovog člana korisnik turističkih usluga obavezuje se da neće potraživati naknadu štete od pružaoca usluga, osim naknada koje su pokrivena policom osiguranja od odgovornosti.
- (3) Licima mlađim od 18 godina usluge iz stava (1) ovog člana mogu se pružati samo uz saglasnost roditelja, odnosno zakonskog zastupnika ili staratelja.
- (4) Davalac usluga dužan je da odbije pružanje usluga korisniku koji ispunjava sve uslove utvrđene ovim zakonom, a za koga se smatra da je pod uticajem alkohola ili drugih opojnih sredstava.
- (5) Zabranjeno je konzumiranje alkohola i drugih opojnih sredstava tokom obavljanja djelatnosti iz člana 77. stav (1) ovog zakona.

Član 87.
(Obaveze davaoca usluga prije početka pružanja usluga)

- (1) Stručno lice iz člana 77. stav (4) ovog zakona obavezno je da:
 - a) prije početka pružanja usluga sačini sigurnosni izvještaj i usmeno obavijesti korisnike turističkih usluga o sigurnosnim zahtjevima,
 - b) sačini plan putovanja, te sa njegovim sadržajem upozna sve korisnike turističkih usluga,
 - c) preduzme mjere za zaštitu životne sredine za vrijeme pružanja turističkih usluga,
 - d) provjeri tehničku ispravnost opreme korisnika turističkih usluga,
 - e) blagovremeno obavijesti pretpostavljene o početku i završetku putovanja,
 - f) obavijesti nadležne organe u slučaju nastupanja nesretnog događaja,
 - g) vodi dnevnik o svakoj učinjenoj usluzi.
- (2) Ministar, Pravilnikom propisuje minimalno-tehničke uslove pružanja turističkih usluga koje uključuju ostale sportsko-rekreativne aktivnosti, kao i turističkih usluga na divljim vodama, te pravilnik o izgledu i sadržaju plana putovanja i dnevnika putovanja.

Član 88.
(Usluge iznajmljivanja vozila – rent a car)

- (1) Uslugama iznajmljivanja vozila (rent a car) smatra se iznajmljivanje putničkih automobila bez vozača.
- (2) Posebna vrsta iznajmljivanja vozila je iznajmljivanje putničkih automobila sa uslugama vozača (limo service).
- (3) Vozač iz stava (2) ovog člana mora imati najmanje pet godina vozačkog iskustva i položen odgovarajući stručni ispit.
- (4) Usluge iz stavova (1) i (2) ovog člana može da pruža pravno lice, koje se registruje i evidentira u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, te zakonom kojim se reguliše cestovni prijevoz i u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Vozila koja se iznajmljuju ne mogu da budu starija od pet godina i moraju da ispunjavaju uslove utvrđene propisima o bezbjednosti saobraćaja na putevima.
- (6) Davalac usluga iznajmljivanja vozila iz ovog zakona mora da ima najmanje tri registrovana motorna vozila, obezbijeđeno servisiranje i parking prostor za sva motorna vozila.
- (7) Ministar, pravilnikom propisuje način pružanja, kao i uslove za pružanje turističkih usluga iznajmljivanja vozila.

VIII. PROMOCIJA I UNAPREĐENJE TURIZMA

Član 89.
(Promocija i Unapređenje turizma)

- (1) Poslovi na promociji i unapređivanju turizma su poslovi davanja informacija i propagandne djelatnosti u turizmu, formiranje i razvoj informacionog sistema u turizmu Federacije BiH i ostvarivanje regionalne i međunarodne saradnje u oblasti turizma.
- (2) Za obavljanje poslova iz stava (1) ovog člana osnivaju se turističke organizacije s ciljem:
 - a) promocije turističkog proizvoda Federacije BiH,
 - b) podsticanja i unapređenja razvoja postojećeg turističkog proizvoda,
 - c) podsticanja i unapređenja razvoja novog turističkog proizvoda,
 - d) unapređenja i razvijanja svijesti o značaju turizma, privrednim, društvenim, kulturnim i multiplikativnim efektima turizma na cjelokupni privredni sistem i
 - e) Unapređenje općih uslova boravka turista i pružanja informacija turistima.

Član 90.
(Djelatnost turističkih organizacija)

- (1) Djelatnost turističkih organizacija prvenstveno podrazumijeva ostvarivanje javnog interesa u oblasti turizma.
- (2) Za područje Federacije BiH osniva se Turistička organizacija Federacije Bosne i Hercegovine.
- (3) Kantoni, gradovi i jedinice lokalne samouprave u skladu sa potrebama i planovima u oblasti turizma mogu osnovati turističke organizacije.
- (4) Turističke organizacije nisu primarno osnovane radi obavljanja profitabilne djelatnosti.
- (5) Izuzetno od stava (4) ovog člana turističke organizacije mogu da:
 - a) upravljaju turističkom infrastrukturom jedinice lokalne samouprave, turističkog prostora ili turističkog mjesta, koja im je data na upravljanje odlukom osnivača,
 - b) upravljaju prirodnim dobrima i resursima koji su im dati na upravljanje odlukom osnivača u skladu sa posebnim propisima (izletišta, lovišta, parkovi, plaže, jezera, rijeke, prirodno i kulturno-historijsko nasljeđe),
 - c) organizuju manifestacije i priredbe,
 - d) objavljuju turističke komercijalne oglase u oglasnim medijima koji su im dati na upravljanje odlukom osnivača,
 - e) prodaju suvenire, turističke karte i brošure, osim sopstvenog promotivnog materijala,
 - f) obavljaju i druge poslove od javnog interesa koji su u funkciji razvoja turizma i koji nisu u suprotnosti sa ovim zakonom i drugim propisima.

Član 91.
(Prihodi turističkih organizacija)

- (1) Prihodi turističkih organizacija su:
 - a) prihodi iz budžeta osnivača,
 - b) prihodi ostvareni preraspodjelom od boravišne takse,
 - c) prihodi od obavljanja djelatnosti iz člana 90. stav (5) ovog zakona,
 - d) kreditna zaduženja uz prethodnu saglasnost osnivača,
 - e) donacije,
 - f) prihodi iz drugih izvora.
- (2) Pored izvora prihoda navedenih u stavu (1). ovoga člana, poslovanje ili pojedine aktivnosti turističke organizacije mogu se financirati i dodatnim sredstvima koja osiguravaju druge zainteresirane organizacije.

Član 92.
(Pravni status turističkih organizacija)

- (1) Turističke organizacije imaju svojstvo pravnog lica i upisuju se u sudski registar.

- (2) Rad turističkih organizacije je javan, što se ostvaruje na način propisan statutom turističke organizacije.
- (3) U pogledu prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u turističkim organizacijama primjenjuju se propisi koji regulišu oblast radnih odnosa.

Član 93.
(Vrste turističkih organizacija)

- (1) Turističke organizacije mogu biti:
 - a) Turistička organizacija Federacije Bosne i Hercegovine;
 - b) Turističke organizacije kantona;
 - c) Turističke organizacije gradova;
 - d) Turističke organizacije općina;
 - e) Međupćinske turističke organizacije.

Član 94.
(Turistička organizacija Federacije BiH)

- (1) Federacija BiH osniva Turističku organizaciju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: TO Federacije BiH) radi stvaranja i promicanja identiteta i ugleda turizma Federacije BiH, planiranja i provedbe zajedničke strategije i koncepcije promocije turizma, predlaganja i izvedbe promotivnih aktivnosti u Federaciji BiH i inostranstvu od zajedničkog interesa za sve subjekte u turizmu, te podizanja razine kvalitete cjelokupne turističke ponude.
- (2) Sjedište TO Federacije BiH je u Sarajevu.

Član 95.
(Nadležnost TO Federacije BiH)

- (1) TO Federacije BiH obavlja sljedeće poslove:
 - a) objedinjava sveukupnu turističku ponudu Federacije,
 - b) ustrojava i provodi operativno istraživanje tržišta za potrebe promocije turizma Federacije,
 - c) izrađuje Programe rada i planove promocije turističkog proizvoda vodeći računa o posebnostima svakog turističkog područja, a u skladu sa Strategijom razvoja turizma Federacije BiH, Planom promocije turizma Federacije BiH i Programom razvoja turističkog proizvoda
 - d) utvrđuje Finasijski plan za svaku poslovnu godinu,
 - e) ustrojava, provodi i nadzire sve radnje promocije turističkog proizvoda Federacije BiH u skladu sa utvrđenim smjernicama, godišnjem programu rada i finansijskom planu,
 - f) analizira i ocjenjuje svrsishodnost i djelotvornost preduzetih promotivnih radnji, te u skladu sa postignutim učincima i nalazima stalnih tržišnih ispitivanja i poruka, predlaže i preduzima odgovarajuće mjere i radnje,

- g) uspostavlja i uređuje turistički informacijski sistem u skladu sa informacijskim sistemom Federacije BiH i evropskim standardima,
 - h) obavlja opću i turističku informativnu djelatnost, prikuplja i sređuje sve vrste turističkih informacija i stavlja ih na raspolaganje javnosti,
 - i) sarađuje s nacionalnim turističkim organizacijama drugih zemalja, specijaliziranim međunarodnim regionalnim turističkim organizacijama, te preduzima mjere uključivanja u različite multinacionalne i regionalne promotivne turističke projekte i programe,
 - j) usklađuje interese, pruža podršku i koordinira načine izvršenja svih planskih i programskih zadataka turističkih zajednica svih nivoa,
 - k) preduzima mjere i aktivnosti za razvoj i promociju turizma u turistički nerazvijenim dijelovima Federacije BiH,
 - l) obavlja i druge poslove kojima se osigurava uspješno djelovanje sistema turističkih organizacija i provođenje svih postavljenih planova, programa i zadataka,
 - m) koordinira aktivnosti sa ostalim turističkim organizacijama na postavljanju turističke signalizacije,
 - n) koristi prihode iz člana 91. ovog zakona u skladu sa njihovom namjenom, programom i finansijskim planom usvojenim od osnivača, u skladu sa ovim zakonom, zakonom koji reguliše naplatu boravišne takse, kao i u skladu sa drugim propisima,
 - o) podnosi finansijski izvještaj o poslovanju za prethodnu godinu Vladi Federacije BiH putem Ministarstva najkasnije sa istekom krajnjeg roka za usvajanje finansijskog izvještaja o poslovanju javnih ustanova utvrđenim posebnim propisima.
- (2) Finansijski izvještaj obavezno sadrži i podatke o izvršenju programa rada po pojedinačno utvrđenim zadacima, utrošena finansijska sredstva za njihovu realizaciju, podatke o utrošenim sredstvima za rad turističkih organizacija, posebno podatke o stečenim prihodima, način i svrhu trošenja sredstava javnih prihoda, te ostvarenje ukupnih prihoda i ukupni finansijski rezultat poslovanja.
- (3) TO Federacije BiH obavlja i druge aktivnosti kojima se obezbeđuje uspješno provođenje promocije turizma, kao i ostale aktivnosti od javnog interesa u oblasti turizma po nalogima i uputama Ministarstva.
- (4) TO Federacije BiH je obavezna da prilikom izrade Plana promocije turizma Federacije BiH, a prije njegovog upućivanja Ministarstvu, obavi javnu raspravu sa turističkim organizacijama nižih nivoa vlasti u Federaciji BiH.

Član 96. **(Organi TO Federacije BiH)**

- (1) Organi TO Federacije BiH su: nadzorni odbor i direktor.
- (2) Članove nadzornog odbora i direktora imenuje i razrješava Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministra.
- (3) Organi TO Federacije BiH imenuju se na period od četiri godine s mogućnošću jednog reizbora.

- (4) Pri imenovanju članova nadzornog odbora iz stava 1. ovog člana vodiće se računa o ravnopravnoj zastupljenosti oba spola.

Član 97.
(Statut TO Federacije BiH)

- (1) Osnovni akt TO Federacije BiH je statut.
- (2) Statut TO Federacije BiH sadrži odredbe kojima se bliže uređuje naziv i sjedište turističke organizacije, djelokrug rada i unutrašnja organizacija turističke organizacije, nadležnost organa upravljanja i drugih organa, način odlučivanja i glasanja, zastupanje i predstavljanje, prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih, način organizovanja poslova, imovina turističke organizacije, način i postupak izmjena statuta i drugih općih akata, način ostvarivanja javnosti rada, odnos prema osnivaču i druga pitanja od značaja za poslovanje turističke organizacije.
- (3) Statutom se uređuju pitanja vezana za osnivanje organizacionih dijelova kao što su predstavništva, turističko-informativni centri, filijale, njihova organizaciju, prava i dužnosti, te način njihovog poslovanja i finansiranja.
- (4) Statut usvaja nadzorni odbor po prethodno dobivenoj saglasnosti osnivača.

Član 98.
(Nadzorni odbor TO Federacije BiH)

- (1) Nadzorni odbor ima tri člana.
- (2) U Nadzorni odbor obavezno se imenuje jedan predstavnik Ministarstva, a ostali članovi imenuju se iz reda naučnih i stručnih lica iz oblasti turizma.
- (3) Nadzorni odbor:
- a) donosi statut TO Federacije BiH;
 - b) donosi poslovnik o svom radu;
 - c) donosi godišnji program rada sa finansijskim planom;
 - d) usvaja godišnji izvještaj o poslovanju i završni račun;
 - e) donosi odluku o osnivanju predstavništva u inostranstvu i informativnih centara u zemlji;
 - f) donosi pravilnik o radu;
 - g) odlučuje o korištenju sredstava u skladu sa zakonom i Statutom,
 - h) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.
- (4) Akta iz stava 3. tač. a c), d) i e) ovog člana donose se uz saglasnost Ministarstva.

Član 99.
(Direktor TO Federacije BiH)

- (1) Direktora TO Federacije BiH imenuje i razrješava Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva.
- (2) Direktor predstavlja i zastupa TO Federacije BiH, organizuje i rukovodi radom TO Federacije BiH, donosi pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova, predlaže akte koje donosi nadzorni odbor, izvršava odluke nadzornog odbora i preuzima mjere za njihovo provođenje, stara se o zakonitosti rada, odgovara za korištenje i raspolaganje imovinom i vrši druge poslove utvrđene zakonom i statutom.
- (3) Direktor TO Federacije BiH mora da posjeduje:
 - a) VSS-VII stepen stručne spreme ili drugi ili treći ciklus Bolonjskog sistema obrazovanja;
 - b) radno iskustvo od sedam godina nakon sticanja spreme iz tačke a) ovog stava, od čega najmanje pet godina na rukovodećim poslovima iz oblasti turizma;
 - c) aktivno znanje stranog jezika.

Član 100.
(Koordinacija aktivnosti turističkih organizacija)

- (1) Koordinaciju aktivnosti TO Federacije BiH i ostalih organizacija u Federaciji BiH upostavljenih u skladu sa članom 90. ovog Zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Aktivnosti iz stava (1) ovog člana obuhvataju izradu programskih i planskih dokumenata TO Federacije i usklađivanje programskih i planskih dokumenata nižih nivoa vlasti, usaglašavanje stavova o zajedničkim promotivnim aktivnostima svih turističkih organizacija u Federaciji BiH na domaćim i inostranim tržištima i njihovom zajedničkom nastupu na turističkim tržištima.

Član 101.
(Nadzor nad radom TO Federacije BiH)

- (1) Nadzor nad radom organa upravljanja TO Federacije BiH vrši Ministarstvo i Federalna tržišna inspekcija.
- (2) Ministarstvo nadzire zakonitost rada, zakonitost akata i stepen izvršenja programa rada TO Federacije BiH.
- (3) U vršenju nadzora Ministarstvo je ovlašteno da:
 - a) zahtijeva izvještaje i podatke o radu,
 - b) utvrdi stanje izvršavanja poslova, upozori na uočene nepravilnosti i odredi mjere i rokove za njihovo otklanjanje,
 - c) izdaje instrukcije,
 - d) naloži preuzimanje poslova koje smatra potrebnim,
 - e) pokrene postupak za utvrđivanje odgovornosti,
 - f) obavijesti nadležnu inspekciju u skladu sa posebnim zakonom,
 - g) predloži Vladi da preuzme mjere za koje je ovlaštena.

- (4) U slučaju da organi upravljanja TO Federacije BiH postupe sprotro odredbama ovog zakona, Ministarstvo će uputiti prijedlog Vladi za pokretanje postupka utvrđivanja njihove odgovornosti.
- (5) U vršenju nadzora iz stava (1) ovog člana Ministarstvo je obavezno da Vladi pripremi godišnju informaciju o realizovanim projektima turističkih organizacija koji su finansirani iz sredstava javnih prihoda.

Član 102.

(Organizacija za operativne marketing i promotivne poslove)

- (1) Turistička organizacija, uz saglasnost osnivača, u cilju planiranja, koordinacije i upravljanja turističkim aktivnostima, može sa drugom turističkom organizacijom, pravnim licem ili obrtnikom koji obavlja djelatnost iz oblasti saobraćaja, turizma, ugostiteljstva, prometa roba i usluga, kulture, sporta, informisanja, kongresnih i sajamskih aktivnosti i drugih djelatosti povezanih sa turizmom, osnovati destinacijsku marketing organizaciju, odnosno organizaciju za operativne, marketing i promotivne poslove, gdje se prava i obaveze utvrđuju posebnim ugovorom.

Član 103.

(Turistička signalizacija)

- (1) Turistički potencijali, kao i sadržaji turističke ponude obilježavaju se odgovarajućim slikama, simbolima i natpisima (u daljem tekstu: turistička signalizacija).
- (2) Turistička signalizacija predstavlja znakove, odnosno table, panoe ili karte kojima se usmjeravaju i obavještavaju turisti, pješaci, biciklisti i učesnici u saobraćaju o kulturnim, istorijskim, prirodnim i turističkim znamenitostima, objektima turističke infrastrukture i suprastrukture, manifestacijama i ostalim sadržajima turističke ponude.
- (3) Turistička signalizacija ne smije biti oštećena ili nepropisno postavljena.
- (4) TO Federacije BiH može vršiti postavljanje i isticanje tabli dobrodošlice, kao i turističke signalizacije na područjima jedinica lokalne samouprave na kojima nije formirana turistička organizacija, uz prethodno dobivenu suglasnost jedinice lokalne samouprave.
- (5) Ministar pravilnikom propisuje sadržinu i način isticanja turističke signalizacije.

Član 104.

(Primjena propisa iz oblasti bezbjednosti saobraćaja na putevima kod postavljanja turističke signalizacije)

- (1) Turistička signalizacija postavlja se na osnovu odobrenja organa u skladu sa posebnim propisima iz oblasti bezbjednosti saobraćaja na putevima i prema zahtjevu TO Federacije BiH ili turističke organizacije kantona, grada ili općine odnosno međuopćinske turističke organizacije.

IX. REGISTAR TURIZMA

Član 105. (Registar turizma)

- (1) Ministarstvo vodi elektronski Registar turizma.
- (2) U Registru turizma registriraju se turističke (putničke) agencije i organizatori putovanja i turističke agencije-posrednici (subagenti).
- (3) U registru turizma evidentiraju se i:
 - a) upravljači turističkih prostora;
 - b) turistička mjesta;
 - c) ugostitelji i ugostiteljski objekti;
 - d) lica koja pružaju usluge u domaćoj radinosti;
 - e) lica koja pružaju usluge u seoskim turističkim domaćinstvima;
 - f) davaoci nautičkih usluga;
 - g) kategorisani i nekategorisani objekti nautičkog turizma;
 - h) objekti lovno-ribolovnog turizma i davaoci lovno-ribolovno turističkih usluga;
 - i) turistički vodiči;
 - j) privredni subjekti koji pružaju usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car) i usluge iznajmljivanja vozila sa uslugama vozača (limo service);
 - k) drugi subjekti u turizmu.
- (4) Konačna rešenja koja donose organi na osnovu ovlaštenja iz ovog zakona registruju se odnosno evidentiraju u Registru turizma na način propisan ovim zakonom i drugim propisima donijetim na osnovu ovog zakona.
- (5) Prikupljanje, držanje, obrada i korištenje podataka o ličnosti, prava lica i zaštita prava lica čiji se podaci prikupljaju i obrađuju, ograničenja zaštite podataka o ličnosti i obezbjeđenje podataka, u Registru turizma vrši se u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti i zakonom kojim se uređuje slobodan pristup informacijama od javnog značaja što se odnosi na sve evidencije propisane zakonom.
- (6) Ministar pravilnikom propisuje sadržaj, izgled i način vođenja elektronskog Registra turizma.

Član 106. (Uputstvo o obliku i sadržaju obrazaca za dostavu podataka za Registar turizma)

- (1) Kantonalni organ nadležan za poslove turizma dostavlja Ministarstvu polugodišnje podatke o broju i vrsti turističkih subjekata koji se vode u Registru turizma.
- (2) Ministar uputstvom propisuje oblik i sadržaj obrazaca za dostavu podataka iz stava (1) ovog člana.

X. UPRAVNI NADZOR

Član 107. (Upravni nadzor)

- (1) Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Član 108. (Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje, te pojedinačnih akata, uslove i način rada, nadziranih davaoca turističkih usluga, provodi Federalna uprava za inspekcijske poslove putem federalnih tržišno-turističko-ugostiteljskih inspektora i kantonalni inspektori u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa posebnim propisima koje na prijedlog resornih ministarstava donosi Vlada Federacije BiH i vlade kantona.

Član 109. (Posebni poslovi u nadležnosti federalnih inspektora)

- (1) Osim poslova navedenih u članu 108. ovog zakona, Federalna uprava za inspekcijske poslove obavlja i druge poslove koji su ovim zakonom i drugim propisima donijetim na osnovu ovog zakona stavljeni u njenu nadležnost.

Član 110. (Otklanjanje nepravilnosti)

- (1) Ako u vršenju inspekcijskog nadzora nad primjenom odredaba ovog zakona ili propisa donesenih za njegovo provođenje, nadležni inspektor utvrdi da propis nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen, pored općih ovlaštenja propisanih posebnim zakonom, dužan je da donese rješenje kojim se nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i da odredi rok za njihovo otklanjanje.
- (2) Nadležni inspektor je dužan da donese rješenje o zabrani obavljanja turističke djelatnosti, ako se utvrđene nepravilnosti u predviđenom roku ne otklone.
- (3) Zabrana obavljanja turističke djelatnosti traje do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale zabranu.

Član 111. (Privremeno zatvaranje objekta)

- (1) U vršenju inspekcijskog nadzora nadležni inspektor je ovlašten i dužan da privremeno zatvori objekat u kojem se obavlja turistička djelatnost i donese rješenje ako:

- a) se turistička djelatnost obavlja bez predatog zahtjeva za izdavanje rješenja u skladu sa članom 35. ovog zakona, bez registracije, odnosno bez odobrenja nadležnog organa ili se obavlja djelatnost koja nije registrovana, odnosno ako se djelatnost ne obavlja u skladu sa izdatim rješenjem,
 - b) organizator turističkog putovanja (agencija) obavlja djelatnost organizacije turističkih paket-aranžmana, ekskurzija ili izleta bez pribavljene licence Ministarstva,
 - c) turistički subjekt obavlja djelatnost agencija, turističke usluge na vodama ili pruža ostale turističke usluge iz ovog zakona, a objekat, prostorija ili prostor u kojima se pružaju usluge ne ispunjavaju propisane opće minimalno-tehničke uslove za obavljanje turističke djelatnosti,
 - d) se turistička djelatnost obavlja u objektu koji se prema ovom zakonu razvrstava u određenu kategoriju, a posluje bez utvrđene kategorije,
 - e) organizator turističkog putovanja prilikom realizacije turističkog paket-aranžmana ili izleta ne koristi prevozna sredstva u kojima su korisnici turističkih usluga osigurani,
 - f) se inspektoru onemogućiti vršenje poslova inspekcijskog nadzora.
- (2) O zatvaranju objekta u kojem se obavlja turistička djelatnost, nadležni inspektor je dužan da sačini zapisnik i u roku od 48 sati od momenta zatvaranja objekta donese rješenje protiv koga se može izjaviti žalba nadležnom organu u roku od osam dana od dana dostavljanja.

Član 112. **(Kontrolni inspekcijski nadzori)**

- (1) Ispunjenost uslova iz člana 28. ovog zakona provjerava nadležni inspektor u redovnom inspekcijskom pregledu, a najkasnije u roku od osam dana nakon dostavljanja rješenja za obavljanje turističke djelatnosti.

Član 113. **(Obavješćavanje nadležnog organa)**

- (1) Ako nadležni inspektor u toku obavljanja inspekcijskog nadzora uoči nezakonitosti, a nije ovlašten postupati, već je nadležno postupati drugo tijelo, izvijestit će o tome bez odlaganja to nadležno tijelo i zatražiti pokretanje postupka i poduzimanje mjera za suzbijanje nezakonitosti.

Član 114. **(Inspekcijska rješenja i nalog za pretragu)**

- (1) Ako nadležni inspektor u provedbi inspekcijskog nadzora utvrdi da je kupcu ugostiteljske usluge, odnosno pružene usluge u turizmu zaračunata ili naplaćena viša cijena od utvrđene, a davalac usluge odbije vratiti više naplaćeni iznos,

rješenjem će narediti davaocu usluge vraćanje više naplaćenog iznosa oštećenom kupcu.

- (2) Ako nadležni inspektor u provedbi inspeksijskog nadzora ili na temelju objektivnih informacija utvrdi da postoje osnove sumnje da se u stanu ili drugom prostoru obavlja ugostiteljska djelatnost ili pružaju ugostiteljske usluge i/ili pružaju usluge u turizmu, koje nisu obuhvaćene rješenjem, odnosno odobrenjem nadležnog tijela, a nadzirana osoba ne dopusti inspektoru obavljanje inspeksijskog nadzora u tom prostoru, inspektor će bez odgađanja zatražiti od nadležnog suda, da po hitnom postupku izda pisani nalog za pretragu stana ili drugog prostora.

Član 115. **(Primjena drugih propisa)**

- (1) U postupku primjene ovog zakona i provedbenih propisa, važe pravila općeg upravnog postupka, odnosno odgovarajuće odredbe propisa koji uređuje inspeksijski nadzor, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

XI. KAZNENE ODREDBE

Član 116.

- (1) Novčanom kaznom od **3.000 KM do 30.000 KM** kaznit će se za prekršaj turistički subjekt kao pravno lice, ako:
- a) nenamjenski utroši sredstva (član 26. stav (1));
 - b) ako ne dostavi izvještaj o utrošku sredstava (član 26. stav (2));
 - c) ne obavijesti Ministarstvo o odstupanjima od projekta i planiranih ulaganja, nastanku okolnosti koja sprečava ili odugovlači realizaciju projekta, statusnim i organizacionim promjenama (član 26. stav (3));
 - d) u obavljanju turističke djelatnosti ne posluje u skladu sa poslovnim običajima u turizmu (član 28. stav (3) tačka a));
 - e) na ulazu u poslovni prostor u kojem neposredno prodaje svoje usluge ne istakne radno vrijeme ili se ne pridržava istaknutog radnog vremena (član 28. stav (3), tačka b));
 - f) ne objavi uslove, sadržaj i cijenu svake pojedine usluge i ne pridržava se tih uslova, sadržaja i cijena (član 28. stav (3), tačke, d), e), član 34. stav (1), tačka s), član 43. stav (1) tačka b));
 - g) za svaku izvršenu uslugu, korisniku ne izda račun, kartu ili potvrdu s brojem kojom se potvrđuje primitak uplate ili ne čuva kopije tih dokumenata najmanje tri godine od dana njihovog izdavanja (član 28. stav (3), tačka f));
 - h) u prostorijama gdje se prodaju usluge ne vodi knjigu žalbe ili je ne vodi u propisanom obliku, sadržaju i na propisan način ili u roku od pet dana ne dostavi prigovor nadležnom inspektoru (član 28. stav (3), tačka g));

- i) ne vodi poslovne knjige u skladu sa važećim propisima (član 28. stav (3), tačka h));
- j) obavlja djelatnost organizatora turističkog putovanja bez posjedovanja rješenja za obavljanje turističke djelatnosti nadležnog organa, odnosno Licence kantonalnog organa nadležnog za poslove turizma (član 29. stav (2), član 35. stav (2) i član 49. stav (1));
- k) obavlja djelatnost subagenta bez rješenja (član 29. stav (2));
- l) obavlja djelatnost agencije u suprotnosti sa članom 32. stav (1) ovog zakona;
- m) pruža usluge turističke agencije, a nije turistička agencija (član 33.);
- n) na ulazu u poslovni prostor ne izloži natpisnu ploču na kojoj je istaknuta firma turističke agencije (član 34., stav (1), tačke a), b) i c));
- o) na ulazu u sjedište, ogranak, odnosno izdvojeni poseban prostor ne istakne radno vrijeme i da se u svom poslovanju ne pridržava istaknutog radnog vremena (član 34. stav (1), tačka d));
- p) naziv turistička agencija ne koristi u skladu sa članom 34., stav (1).tačke b) i c) ovoga zakona;
- r) svaku promjenu registrovanog podatka o sjedištu i prostoru van poslovnog sjedišta ne prijavi odgovarajućem registru i u Registar turizma u roku od 15 dana (član 34., stav (1), tačka f));
- s) nudi i prodaje programe putovanja koji nisu pripremljeni na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima (član 34., stav (1), tačka g));
- t) na zahtjev korisnika usluga ne izjasni se o svojstvu u kojem nastupa i koji je obim ovlaštenja, ako zastupa druge turističke agencije (član 34., stav (1), tačka h), član 43., stav (1),tačka f));
- u) kao organizator putovanja, u slučaju da je otkazano putovanje, putnicima ne izvrši povrat uplaćenih sredstava (član 34., stav (1), tačka j));
- v) ne angažuje tokom cijelog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu po prijevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prijevoza (član 34., stav (1), tačka n));
- z) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili predstavnika na turističkoj destinaciji ne angažuje lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom (član 34., stav (1), tačke p) i r) i članom 43., stav (1), tačka j));
- aa) ne objavi uslove, sadržaj i cijenu svake pojedinačne usluge (viziranje, rezervacije, izleti i ostalo) koju pruža i ne pridržava se tih uslova, sadržaja i cijena (član 34., stav (1), tačka s));
- bb) ne izda potvrdu o putovanju, račun, kartu ili drugi dokument sa brojem kojim se potvrđuje prijem uplate (član 34., stav (1), tačka t));
- cc) ne evidentira na propisan način ugovore zaključene sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja, ugovore o posredovanju, druge ugovore u vezi sa obavljanjem turističke djelatnosti i drugu prateću dokumentaciju (član 34., stav (1),tačka u));
- dd) u svim reklamnim i promotivnim materijalima kao i svim poslovnim dokumentima vidljivo ne naznači firmu i sjedište, te identifikacijski broj (član 34., stav (1) tačka z));

- ee) obavlja turističku djelatnost prije podnesenog zahtjeva za obavljanje turističke djelatnosti (član 35. stav 1.), odnosno bez rješenja za obavljanje te djelatnosti (član 35 stav 2.), kao i nakon pravosnažnosti rješenja kojim se odbija zahtjev za obavljanje turističke djelatnosti (član 35. stav 8);
- ff) u propisanom roku ne otkloni utvrđene nedostatke (član 35., stav (6));
- gg) neposredno pruža usluge putniku, a nema poslovnicu, ili poslovnica ne udovoljava propisanim uslovima (član 36, stav (1));
- hh) prodaje aranžmane i izletničke programe, a u poslovnici nema jednog voditelja poslovnice (član 36., stav (3));
- ii) zaključuje i realizira turističke paket-aranžmane u suprotnosti sa članom 39.;
- jj) obavlja djelatnost agencije, a ne utvrdi opće uslove putovanja i program putovanja u skladu sa zakonom (član 40., stav (1));
- kk) ne obezbijedi Program putovanja, prospekt ili katalog (u štampanoj ili elektronskoj formi), koji uručuje putniku prije zaključivanja ugovora o aranžmanu (član 41., stav (1));
- ll) pruža usluge aranžmana, izletničkog programa ili transfera putnika, a ne koristi prijevozna sredstva u kojima su putnici i prtljaga osigurani, kao i ugostiteljske objekte u kojima su korisnici usluga osigurani (član 41., stav (8));
- mm) prijevoz putnika ne obavlja vlastitim prijevoznim sredstvima ili prijevoznim sredstvima u vlasništvu registrovanih prevoznika na osnovu ugovora, (član 42.);
- nn) ne zaključi ugovor o organizaciji putovanja (turistički paket–aranžman) sa korisnikom turističke usluge, ukoliko ovim zakonom nije drugačije regulisano; (član 43., stav (1), tačka a));
- oo) ne pridržava se utvrđenih cijena i sadržaja usluga, te svih uslova navedenih u općim uslovima putovanja i programa putovanja (član 43., stav (1), tačka b));
- pp) ne vodi knjigu utisaka i ne dostavi nadležnom tržišnom inspektoratu prigovor korisnika turističke usluge u roku od pet dana od dana njegovog izjavljivanja član 43., stav (1) tačka c));
- rr) ne evidentira na propisan način ugovore zaključene sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja (član 43., stav (1) tačka d));
- oo) ne izda korisniku turističke usluge potvrdu o putovanju (vaučer) (član 43., stav (1) tačka e));
- ss) na zahtjev korisnika usluga izjasni se o svojstvu u kojem nastupa i obimu ovlaštenja, ako zastupa druge turističke agencije (član 43., stav (1) tačka f));
- tt) ne uruči korisniku turističke usluge opće uslove putovanja i program putovanja u štampanoj formi ili elektronski (član 43., stav (1), tačka g.)
- uu) ne ponudi korisniku turističke usluge osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, povrede, smrti, oštećenja ili gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vrijeme putovanja i boravka u inostranstvu, osiguranje od otkaza putovanja (član 43., stav (1), tačka h));

vv) ne angažuje tokom putovanja, na jeziku grupe za koju angažman realizuje, najmanje jednog turističkog vodiča ili turističkog pratioca za grupu od deset do 50 korisnika turističke usluge, te najmanje jednog na svakih sljedećih 50 korisnika turističkih usluga, odnosno najmanje jednog turističkog vodiča ili turističkog pratioca na svaki dvospratni autobus (double decker) (član 43., stav (1), tačka i));

zz) ne čuva, kao poslovnu tajnu, podatke o korisniku usluge ili ih dostavlja drugom licu bez izričitog odobrenja korisnika (član 43., stav (1), tačka k.);

aaa) na propisan način ne evidentira ugovore o alotmanu, posredničke ugovore, kao i ostale uobičajene ugovore u agencijskom poslovanju (član 43., stav (1), tačka l));

bbb) organizator turističkog putovanja ne zaključi ugovor o organizaciji ekskurzije sa vaspitno-obrazovnom, odnosno nastavnom ustanovom u čije ime se organizuje ekskurzija putniku, odnosno ne pruži usluge utvrđene u ugovoru ili ih ne pruži na kvalitetan način (član 43., stav (2));

ccc) ne ispunjava propisane uslove za pojedinu vrstu turističke agencije ili ne pruža usluge na propisani način, ili ako pruža usluge one vrste turističke agencije za koju ne ispunjava propisane uslove (član 44.);

ddd) ne osigura jemstvo za vrijeme trajanja licence (član 45., stav (3), (4) i (5) i član 46., stav (2), (3) i (4));

eee) ne omogući korisniku turističke usluge ostvarenje prava na naknadu štete (član 46., stav (5));

fff) posrednik aranžmana-subagent za turističko putovanje u kojem posreduje u organizaciji ne obezbijedi i jemstvo u obliku bankarske garancije, odnosno police osiguravajućeg društva (član 53., stav (3));

ggg) obavlja djelatnost subagenta, nudi i prodaje turistička putovanja organizatora putovanja sa kojim nema zaključen posrednički ugovor o putovanju (član 54., stav (1));

hhh) organizira turističko putovanja za sopstvene potrebe suprotno odredbama člana 55. ovog zakona.

iii) postupa u suprotnosti sa članom 80.

- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od **2.000 KM do 10.000 KM**.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se obrtnik novčanom kaznom od 2.500 KM do 15.000 KM.
- (4) Za prekršaje iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i voditelj poslovnice novčanom kaznom od **1.000 KM do 5.000 KM**.

Član 117.

- (1) Novčanom kaznom od **2.500 KM do 30.000 KM** kaznit će se za prekršaj turistički subjekt kao pravno lice ako:
- a) obavlja poslove posrednika/subagenta i pruža ostale turističke usluge iz čl. 66., 67., 68., 69., 73., 75. i 77. ovog zakona, a u postupku inspekcijske kontrole iz člana 110. ovog zakona se utvrdi da ne ispunjava propisane uslove u pogledu poslovnih prostorija, uređaja i opreme;
 - b) obavlja djelatnost bez posjedovanja rješenja nadležnog organa (član 69., stav (3), član 74. stav (1) i član 77., stav (3));
 - c) obavlja djelatnost u turizmu na vodama u suprotnosti sa članom 71. stav (1) ovog zakona;
 - d) pruža usluge u turizmu na divljim vodama ili turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne aktivnosti, a nema zaposlena lica sa odgovorajućom licencom (član 77. stav (4));
 - e) pruža turističke usluge na kupalištu i ostale turističke usluge u suprotnosti sa članom 79. ovog zakona;
 - f) pruža turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne aktivnosti, a ne održava opremu u tehnički ispravnom stanju iz člana 80. stav (1), tačka a) ovog zakona;
 - g) pruža usluge koje uključuju sportsko-rekreativne aktivnosti u suprotnosti sa članom 80. stav (1), tačke b) i c) ovog zakona;
 - h) postupa u suprotnosti sa članom 87. ovog zakona;
 - i) obavlja djelatnost iznajmljivanja vozila, a ne ispunjava uslove iz člana 88. ovog zakona.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od **2.000 KM do 10.000 KM**.
- (3) Za prekršaj iz stava (1), ovog člana kaznit će se obrtnik novčanom kaznom od **2.000 KM do 10.000 KM**.

Član 118.

- (1) Novčanom kaznom od **1.000 KM do 5.000 KM** kaznit će se za prekršaj fizičko lice, ako:
- a) pruža usluge turističkog vodiča suprotno odredbi člana 57. i 59. ovoga zakona;
 - b) pruža usluge turističkog vodiča, a nema Licencu za pružanje usluga turističkog vodiča, odnosno ako prilikom pružanje tih usluga nema na vidljivom mjestu iskaznicu i zastavicu turističkog vodiča (član 58. i član 60. stav (1));
 - c) pruža usluge turističkog pratioca, a ne ispunjava propisane uslove (član 63.);
 - d) pruža usluge turističkog animatora, a ne ispunjava propisane uslove (član 64.);
 - e) pruža turističke usluge, a ne ispunjava propisane uslove (član 66., stav (3)).

Član 119.
(Zabrana obavljanja turističke djelatnosti)

- (1) Za prekršaje utvrđene članom 116. i 117. ovog zakona ako se ponove u roku od jedne godine od pravomoćnosti prvog rješenja o prekršaju, uz novčanu kaznu, izreći će se i zaštitna mjera zabrane obavljanja turističke djelatnosti u trajanju do šest mjeseci za fizičko i pravno lice.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 120.
(Usklađivanje poslovanja)

- (1) Turistički subjekti uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.

Član 121.
(Započeti postupci)

- (1) Postupci započeti prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona okončat će se po tim propisima.

Član 122.
(Uredba u turizmu)

- (1) Vlada Federacije BiH će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uredbu o uslovima i kriterijumima za dodjelu namjenskih sredstava za razvoj turizma i Uredbu o podsticajima u oblasti turizma, kojim će se detaljnije urediti vrste i način dodjele podsticaja usmjerenih ka razvoju turizma.

Član 123.
(Podzakonski akti)

- (1) Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o provedbi Zakona o turizmu kojim će regulisati:
- a) oblik, način i sadržaj knjige žalbe turističkih subjekata (član 28. stav (4)),
 - b) minimalno-tehničke uslove u pogledu poslovnog prostora, uređaja i opreme za obavljanje turističke djelatnosti, kao i uslove u pogledu zaposlenih (član 29. stav (4)),
 - c) načinu pružanja usluga elektronskog poslovanja turističkih agencija (član 34. stav (5)),
 - d) sadržaj izjave o ispunjavanju uslova za obavljanje djelatnosti turističke agencije (član 35. stav (1)),

- e) oblik i način vođenja knjige utisaka u turističkim agencijama (član 43. stav (5)),
 - f) način vođenja evidencije ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je provjereno izvršenje usluga iz programa putovanja, odnosno ostalih ugovora u agencijskom poslovanju (član 43. stav (5)),
 - g) uslove i kriterije za izdavanje jemstva organizatora turističkog putovanja i subagenta (član 46. stav (6)),
 - h) izgled, sadržaj Licence i način vođenja Jedinog registra izdatih licenci (član 50. stav (8)),
 - i) program i način polaganja stručnog ispita za pružanje usluga turističkog vodiča, izgled i sadržaj licence za pružanje usluga turističkog vodiča, obrazac i izgled iskaznice i izgled zastavice, način izdavanja i upotreba (član 58., stav (6)),
 - j) sadržaj i način isticanja turističke signalizacije.(član 103. stav (5)),
 - k) sadržaj, izgled i način vođenja elektronskog Registra turizma (član 105. stav (6)),
 - l) oblik i sadržaj obrazaca za dostavu podataka (član 106. stav (2)).
- (2) Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o uslugama u turizmu kojim će regulisati:
- a) način i uslove za pružanje turističkih usluga u seoskom turizmu, postupak i uslove za pribavljanje odobrenja za obavljanje tih usluga.(član 67.),
 - b) vrste prihvatnih i plovnih objekata turizma na vodama, kao i minimalno-tehničke uslove za obavljanje djelatnosti turizma na vodi.(član 71. stav (3)),
 - c) minimalne uslove i način pružanja turističkih usluga u nautičkom turizmu (član 73. stav (2)),
 - d) uređenje, obilježavanje i sigurnost na skijaškim terenima (član 75. stav (3)),
 - e) uslovi za iznajmljivanje opreme i minimalno-tehničke uslovi za pružanje turističkih usluga na kupalištu (član 79, stav (10)),
 - f) oblik, sadržaj i vođenje Upisnika odobrenja za pružanje ostalih turističkih usluga (član 83. stav (2)),
 - g) minimalno-tehničke uslove pružanja turističkih usluga koje uključuju ostale sportsko rekreativne aktivnosti, kao i turističkih usluga na divljim vodama, te izgled i sadržaj plana putovanja i dnevnika putovanja.(član 87. stav (2)),
 - h) način uslove za pružanje turističkih usluga iznajmljivanja vozila. (član 88., stav (7)).

Član 124.

(Primjena ranijih propisa)

- (1) Do donošenja podzakonskih akata utvrđenih ovim zakonom, primjenjuju se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o turističkoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“ broj: 32/09), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.
- (2) Prava i obaveze subjekata iz člana 28. ovog Zakona stečene na osnovu ranijih propisa ostaju na pravnoj snazi.

Član 125.
(Ravnopravnost spolova)

- (1) Gramatička terminologija korištena u ovom zakonu podrazumijeva oba spola.

Član 126.
(Prestanak važenja)

- (1) Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o turističkoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“ broj: 32/09).

Član 127.
(Stupanje na snagu)

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“

Broj:

**OBRAZLOŽENJE
NACRTA
ZAKONA O TURIZMU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I – USTAVNOPRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana III.2 tačka g) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94), prema kome Federalna vlast, kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obavezujući na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine, ima pravo donositi zakone iz oblasti turizma. Dakle, imajući u vidu citiranu ustavnu odredbu, federalna vlast ima pravo donositi zakone i druge propise koji su obavezujući na području cijele Federacije.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Izradi Zakona o turizmu u Federaciji Bosne i Hercegovine pristupilo se nakon analize stanja na turističkom tržištu i sagledavanja problema sa kojim su se suočavali akteri turističke privrede, kao i drugi subjekti koji obavljaju privredne delatnosti neposredno povezane sa turizmom, a naročito potrebe smanjenja sive ekonomije i provođenja presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-34/13 od 3.07.2014 godine kojom je Zakon o turističkim zajednicama i unapređenju turizma u Federaciji Bosne i Hercegovine proglašen neustavnim. Dalje, višegodišnje iskustvo u primjeni Zakona o turističkoj djelatnosti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 32/09) pokazalo je da zakonska rješenja obavljanja turističke djelatnosti utvrđena ovim zakonom imaju značajne manjkavosti, zbog čega se i pristupilo studioznoj analizi i izradi Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, kao propisu koji će pored obavljanja turističke djelatnosti regulisati i odredbe o promociji i unapređenju turizma, oblast turističkih zajednica, kao i finansiranje i poticajne mjere koje su nezaobilazne kada je u pitanju promocija turizma i jačanje ove privredne djelatnosti. Opravdanje za izradu Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, između ostalog je i obaveza prilagođavanje domaćih zakona pravilima Svjetske turističke organizacije i Evropske Unije, ali i osnovna promjena tretmana turizma u domaćoj administrativnoj praksi.

Turizam je u Federaciji Bosne i Hercegovine tradicionalno bio dio djelokruga ministarstva nadležnog za trgovinu i turizam a potom Federalnog ministarstva okoliša i turizma. Ekonomski značaj masovnog turizma i uspon turističke industrije i u zemljama u neposrednom okruženju (Hrvatska, Srbija) učinili su da i državna administracija Bosne i Hercegovine prihvati konsensualni stav ekonomske teorije o turizmu kao pokretačkoj djelatnosti za brojne ekonomske aktivnosti, odvojenoj od trgovine i usluga. Federalno ministarstvo okoliša i turizma, kao obrađivač zakona, stanovišta je da će predloženo zakonsko rješenje značajno doprinijeti razvoju turističke djelatnosti, povećanju učinkovitosti sistema, boljoj koordinaciji, svrsishodnijem trošenju sredstava, zakonitosti rada turističkih subjekata, promociji

turističkog proizvoda i povećanju stručnosti zaposlenih u oblasti turizma, a u konačnici kvalitetnijem turističkom proizvodu.

Aktivno prisustvo države se pokazuje kao najbolja garancija za privlačenje investicija, jednako u mjesta sa razvijenim turizmom i mjestima u kojima se tek stvaraju osnove za razvoj turizma. U pogledu domašaja ovog novog Zakona o turizmu kao i planskih dokumenata o turizmu koji su utvrđeni ovim nacrtom Zakona, ukoliko zakon bude usvojen, najbolji dokaz daće predstojeća praksa.

III – USKLAĐENOST PROPISA SA EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Nacrt je djelimično usklađen s propisima Unije. Poštujući obavezu sadržanu u Glavu VII, član 76., te Glavi VIII, član 94. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, obrađivač je prilikom pripreme ovog prijedlog detaljno analizirao EU propise iz ove oblasti. Utvrđeno je da je, imajući u vidu aktuelnu situaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine, moguće preuzeti određena rješenja iz direktiva Unije, uključujući, Uredbu 692/2011 o statistikama o turizmu, te Uredbu 2015/2032 o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima. Ovim djelimičnim usklađivanjem se u dodatnoj mjeri doprinosi zaštiti potrošača u turizmu. Naime, u skladu s ovim odredbama Unije, prijedlogom je predviđeno uvođenje bankarske garancije za turističke agencije koje organizuju putovanja i dugoročne proizvode za odmor, a u cilju zaštite korisnika i jačanja konkurentnosti na tržištu.

IV – PROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURANJA PROVEDBE

Nacrt Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine sa predloženim zakonskim rješenjima ima za cilj da doprinese suzbijanju sive ekonomije i obezbijedi bolju zaštitu klijenata turističkih agencija. Turizam jeste pokretač ekonomije na onim mjestima gdje postoji, ali također zahtijeva i velika inicijalna ulaganja u situaciji gdje ne postoji duga turistička tradicija. S tim u vezi, predloženim rješenjima se nastoji uvesti više discipline u ovu oblast. Predviđa se osnivanje turističkih organizacija kao pravnih lica sa svojim pravima i obavezama. S tim u vezi jača se odgovornost tih organizacija u pogledu pripreme i provođenja promotivnih aktivnosti i unapređenja turizma. Nacrtom su jasnije podijeljene nadležnosti federalnih i kantonalnih organa, kao i inspekcijski nadzor u pojedinim oblastima. Odredbe ovog nacrta su u potpunosti usaglašene sa Zakonom o prekršajima.

V – JAVNA RASPRAVA

O Nacrtu zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine provedena je javna rasprava u trajanju od 60 odnosno 90 dana, na osnovu Zaključaka Parlamenta Federacije BiH, Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, broj:01-02-2255/16 od 26.01.2017. godine i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, broj: 02-02-1826/16 od 03.02.2017. godine te javnog i pismenog poziva na javnu raspravu, o čemu je sačinjen izvještaj. Svi komentari i sugestije objedinjeni su u dokumentu koji se nalazi u prilogu ovog materijala, uključujući i pojedinačna razmatranja svakog od komentara.

VI – EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA PROPISA

Predviđenim rješenjima pojednostavljeni su postupci za registraciju i rad turističkih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine, čime bi se moglo ostvariti 5,78 miliona KM direktnih ušteda privatnom sektoru na godišnjem nivou. Znatno je ubrzano provođenje procedura i postupaka obuhvaćenih ovim zakonom, odnosno potrebno vrijeme je reducirano za 77,20 %. Komplementarno ovom zakonu, pripremljen je i Zakon o boravišnoj taksi Federacije Bosne i Hercegovine, koji uz ove izmjene i novitete donosi i pojačan priliv u Budžet – naime, ovim rješenjima se omogućava potencijalni prosječan priliv prihoda u iznosu od 830.000 KM na godišnjem nivou. Također, rješenjima iz ovog prijedloga jača se fiskalna disciplina u samom sektoru. Predviđa se povezivanje registriranja poreznih obaveza s izmirenim i neizmirenim obavezama po osnovu uplaćivanja boravišne takse. Uvođenjem pravnog subjektiviteta za turističke organizacije jača se transparentnost u njihovom poslovanju. Nacrt predviđa i usvajanje cijelog seta podzakonskih akata koji se odnose na vrste i način dodjeljivanja poticaja u ovoj oblasti.

VIII – FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE PROPISA

Za provođenje ovoga Zakona potrebno je osigurati sredstva iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine prema redovnom Programu i planu rada Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

IX- PREGLED I SADRŽAJ NAJZNAČAJNIJIH PRAVNIH RJEŠENJA

Zakon o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine podijeljen je na XII Odjeljaka:

- I. OSNOVNE ODREDBE (član 1.- član 3.)
- II. PLANIRANJE I RAZVOJ TURIZMA (član 4.-član 24.)
- III. FINANISIRANJE TURIZMA I PODSTICAJNE MJERE (član 25. – član 26.)
- IV. TURISTIČKA DJELATNOST I SUBJEKTI U TURIZMU (član 27.- član 31.)
- V. TURISTIČKE AGENCIJE (član 32. – član 55.)
- VI. TURISTIČKI VODIČ, TURISTIČKI PRATILAC, TURISTIČKI ANIMATOR,
(član
56.- član 65.)
- VII. USLUGE U TURIZMU (član 66.- član 88.)
- VIII. PROMOCIJA I UNAPREĐENJE TURIZMA (član 89. – član 104.)
- IX. REGISTAR TURIZMA (član 105.- član 106)
- X. UPRAVNI NADZOR (član 107.- član 115.)
- XI. KAZNENE ODREDBE (član 116.- član 119.)
- XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (član 120.- član 127.)

U osnovnim odredbama Zakona regulisan je predmet zakona i dati pojedini izrazi – osnovni pojmovi i njihova značenja koji se upotrebljavaju u zakonu. Nacrt zakona reguliše načela na kojima se zasniva uređenje oblasti turizma: načelo sveobuhvatnosti, održivog razvoja turizma, usaglašavanja nivoa usluga u cilju obezbjeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu, zaštite

korisnika turističke usluge i turističkih profesija, obezbjeđivanja javne, elektronske evidencije podataka iz oblasti turizma, načelo primjene Etičkog kodeksa u turizmu Svjetske turističke organizacije UN i načelo planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa strateškim dokumentima.

U oblasti planiranja i razvoja turizma, ovim zakonom je utvrđena jasna hijerarhija planskih dokumenata. Planski dokumenti su Strategija razvoja turizma, Plan promocije turizma, Master plan, Marketing plan i Program razvoja turističkih proizvoda, pri čemu svi niži planski dokumenti moraju biti usaglašeni sa Strategijom razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine i njenim planskim dokumentima.

U pogledu prostora, zakon propisuje kategorije turističkog prostora, mjesta za odmor i turističkog mjesta. Turistički prostor proglašava Vlada Federacije Bosne i Hercegovine odlukom uz prethodno pribavljeno mišljenje kantona i jedinica lokalne samouprave. Posebna zaštita predviđena je za korišćenje turističkog prostora u zaštićenom prirodnom ili nepokretnom kulturnom dobru. Turistički prostor ima upravljača, koji može biti postojeća javna služba ili privredno društvo registrovano za turizam. Turističko mjesto je organizaciona i funkcionalna cjelina sa formiranom turističkom ponudom, kao i potrebnom infrastrukturu i objektima za smještaj i boravak turista. Turistička mjesta podliježu kategorizaciji u četiri kategorije, na osnovu obima turističkog prometa i stepena izgrađenosti infrastrukture i suprastrukture.

U pogledu podsticajnih mera i promocije turizma, nacrtom Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine predviđena je izrada turističkih planskih dokumenata, promotivne aktivnosti, zaštitu prirode i kulturne baštine turističkog mjesta, podsticanje izgradnje turističke infrastrukture i suprastrukture, Unapređenje postojeće turističke ponude, i podsticanje domaćeg i receptivnog turizma. Sredstva za podsticajne mere se izdvajaju iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine i namjenjena su za korisnike koji su registrovani za obavljanje djelatnosti turizma i sa turizmom povezanih djelatnosti sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zakon uređuje uslove za licenciranje turističkih agencija. Turističke agencije se dijele na organizatore putovanja i posrednike. U postupku izdavanja licence kantonalni organ nadležan za oblast turizma utvrđuje da li je organizator turističkog putovanja registrovan za obavljanje predmetne djelatnosti, odnosno da li su ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona koji se odnose na ispunjenost minimalno-tehničkih uslova u pogledu poslovnih prostorija, uslove u pogledu zaposlenih, obezbjeđenje jemstva, sadržaja općih uslova putovanja i njihovu usklađenost sa zakonom, uslova u pogledu izricanja zaštitnih mjera protiv odgovornog lica organizatora turističkog putovanja, kao i drugih uslova za rad organizatora turističkog putovanja koji se tiču solventnosti i kvaliteta rada organizatora putovanja, u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona. Kantonalni organi vode evidenciju o izdatim licencama i dostavljaju tu informaciju Ministarstvu koje vodi Jedinствен register izdatih Licenci u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U pogledu regulisanja djelatnosti u turizmu, nacrtom Zakona su regulisani uslovi i način poslovanja za turističke agencije, pružanje usluga u turizmu, u koje spadaju usluge turističkih profesija (turistički vodič, turistički pratilac i turistički animator) i iznajmljivanja vozila (renta-car). Zakonom su detaljnije regulisane turističke usluge u seoskom turizmu, lovno-ribolovnom turizmu, turističke usluge na vodama, turističke usluge u nautičkom turizmu, usluge na skijaškom terenu, turističke usluge sa sportsko-rekreativnim aktivnostima, turističke usluge u raftingu i splavarenju kao i ostale turističke usluge.

Odredbe nacрта Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine u pogledu promocije i unapređenja turizma regulišu osnivanje turističke organizacije s ciljem promocije turističkog proizvoda Federacije Bosne i Hercegovine, podsticanja i unapređenja razvoja postojećeg turističkog proizvoda, podsticanja i unapređenja razvoja novog turističkog proizvoda, unapređenja i razvijanja svijesti o značaju turizma, privrednim, društvenim, kulturnim i multiplikativnim efektima turizma na cjelokupni privredni sistem i unapređenja općih uslova boravka turista i pružanja informacija turistima.

Zakonom je utvrđeno da su prihodi turističkih organizacija prihodi iz budžeta osnivača, prihodi od boravišne takse, prihodi od obavljanja djelatnosti utvrđenih zakonom, kreditna zaduženja uz prethodnu saglasnost osnivača, donacije i prihodi iz drugih izvora. Zakon utvrđuje da turističke organizacije mogu biti: Turistička organizacija Federacije Bosne i Hercegovine; turističke organizacije kantona; turističke organizacije gradova, turističke organizacije općina i međuopćinske turističke organizacije. Nacrt Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine reguliše osnivanje Turističke organizacije Federacije, koju osnova Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, kao i njenu nadležnost i organe (nadzorni odbor i direktor). Zakon utvrđuje da nadzor nad radom Turističke organizacije Federacije Bosne i Hercegovine vrši Ministarstvo okoliša i turizma.

Zakon u IX Poglavlju reguliše vođenje Registra Turizma i obim podataka koji se u istom evidentiraju. Registar turizma vodi Ministarstvo okoliša i turizma elektronski u kojem se registruju turističke agencije (organizatori putovanja i posrednici) upravljači turističkih prostora, evidentiraju turistička mjesta, ugostitelji, kategorisani i nekategorisani ugostiteljski objekti, lica koja pružaju usluge u domaćoj radinosti, lica koja pružaju usluge u seoskim turističkim domaćinstvima, pružaoci nautičkih usluga, kategorisani i nekategorisani objekti nautičkog turizma, objekti lovnog turizma i davaoci lovno turističkih usluga, turistički vodiči, privredni subjekti koji pružaju usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car) i usluge iznajmljivanja vozila sa uslugama vozača (limo service).

Odredbe o nadzoru - Zbog potrebe smanjenja sive ekonomije u okviru zakonom definisane turističke djelatnosti, a u cilju efikasnijeg ostvarivanja ovog primarnog zadatka, prijedlogom Zakona o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine su precizirane odredbe o upravnom i inspeksijskom nadzoru. Predloženim tekstom Zakona, cilj je da se štite i turisti ali i turističke agencije, jer je namjera predlagača uvođenja reda i kod turističkih agencija.

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Federalno Ministarstvo okoliša i turizma.

Inspekcijski nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje, te pojedinačnih akata, uslove i način rada, nadziranih davaoca turističkih usluga, provodi Federalna uprava za inspekcijske poslove putem federalnih tržišno-turističko ugostiteljskih inspektora i kantonalni inspektori u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa posebnim propisima koje na prijedlog resornih ministarstava donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i vlade kantona. Nacrtom zakona su precizirana ovlaštenja inspektora da privremeno zatvori objekat u kojem se obavlja turistička djelatnost uz konkretizovanje uslova pod kojima inspektor poduzima ovu mjeru. O zatvaranju objekta u kojem se obavlja turistička djelatnost, nadležni inspektor je dužan da sačini zapisnik i u roku od 48 sati od momenta zatvaranja objekta donese rješenje protiv koga se može izjaviti žalba Ministarstvu u roku od osam dana od dana dostavljanja.

U kaznenim odredbama, nacrtom Zakona utvrđene su više početne kazne za prekršaje utvrđene zakonom. Uloga kazni koje su predviđene nacrtom Zakona je u odvraćanju, a ne samo u kažnjavanju, te je to bio razlog za strožije novčane kazne za prekršaje utvrđene odredbama nacrtu Zakona u odnosu na visinu novčanih kazni utvrđenih u ranijem Zakonu o turističkoj djelatnosti Federacije Bosne i Hercegovine. Značajna je novina utvrđena odredba u nacrtu zakona po kojoj, za ponovljene prekršaje utvrđene članom 116. i 117. ovog nacrtu zakona, ako se ponove u roku od jedne godine od pravomoćnosti prvog rješenja o prekršaju, uz novčanu kaznu, izreći će se i zaštitna mjera zabrane obavljanja turističke djelatnosti u trajanju do šest mjeseci i za fizičko i za pravno lice.

U prelaznim i završnim odredbama utvrđeni su rokovi za donošenje podzakonskih akata, te da će se do donošenja podzakonskih akata utvrđenih ovim zakonom, primjenjivati podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o turističkoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“ broj: 32/09), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom. Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turističkoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“ broj: 32/09).